

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYON
ALT KOMİSYONU TUTANAKLARI

—●—
24 Şubat 2021 Çarşamba

—●—

KONU:

- Karma Alt Komisyon Başkanlık Seçimi
- Çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi
- Kamu denetçilerinin 2020 Yılı Raporu kapsamında kendi faaliyet alanları ile ilgili sunumları

24 Şubat 2021 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.09
GEÇİCİ BAŞKAN: Mehmet TAYTAK (Afyonkarahisar)

GEÇİCİ BAŞKAN MEHMET TAYTAK – Kıymetli katılımcılar, toplantıyı açıyorum.(*)

Toplantıya başlamadan önce, bölücü terör örgütünü ülkemizden tamamen çıkarmak ve teröristleri etkisiz hâle getirmek amacıyla Bitlis ve Siirt’te başlatılan Eren-11 Sehi Ormanları Operasyonu kapsamında görev alan askerlerimizin, yiğitlerimizin Cenab-ı Allah yâr ve yardımcısı olsun, ayaklarına taş değmesin. Bu vatan için, bu millet için, bu ülke için vatan toprağına şehit olarak düşen tüm kahramanlarımızı rahmetle, minnetle anıyorum. Ruhları şad, mekânları cennet olsun. Gazilerimize huzurlu ve sağlıklı ömürler diliyorum.

Alt Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır.

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Alt Komisyonumuzun ilk toplantısını en yaşlı üye sıfatıyla açıyorum, hepinize hoş geldiniz diyorum.

Bildiğiniz üzere, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun 11 Şubat 2021 tarihinde yaptığı ilk toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 yılı Raporu’nun bir alt komisyon marifetiyle detaylı olarak incelenmesine karar verilmesi üzerine toplanmış bulunuyoruz. Toplantıya davet yazısında da belirtildiği üzere, Karma Alt Komisyonunun birinci toplantısında mevzuat uyarınca Alt Komisyon Başkanının seçilmesi, çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi gerekmektedir. Sonrasında ise kamu denetçilerinin çalışmalarına ilişkin sunumları dinleyeceğiz. Birlik ve beraberlik içerisinde daha güzel, daha hayırlı çalışmalara vesile olacağı düşüncesiyle hepinize çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, gündemimizdeki işlerin görüşülmesine geçiyorum.

Öncelikle, Komisyon teamüllerimiz gereğince Alt Komisyon Başkanını seçeceğiz.

Değerli üyeler, bir adet önerge vardır, okutup işleme alacağız:

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Alt
Komisyon Geçici Başkanlığına

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Alt Komisyon Başkanlığına Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal’ın seçilmesini arz ve teklif ederiz.

Meliha Akyol

Cengiz Demirkaya

Yalova

Mardin

GEÇİCİ BAŞKAN MEHMET TAYTAK – Başka bir önergemiz yoksa, önerimiz yoksa önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Alt Komisyon Başkanlığına Kilis Milletvekilimiz Sayın Ahmet Salih Dal Bey seçilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Komisyon üyeleri, seçilen arkadaşlarımızı kutluyorum ve kendilerine görevlerinde başarılar diliyorum, hayırlı uğurlu olsun.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Buyurun efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Sayın Başkanına teşekkür ediyorum.

En yaşlı üye sıfatıyla oturdunuz ama aslında hepimizden gençsiniz, görünümünüz öyle gösteriyor.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sağ olun, teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Çok değerli milletvekili arkadaşlar, değerli basın mensupları; şahsıma göstermiş olduğunuz teveccüh için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Komisyon olarak çalışmalarımızı en kısa zamanda tamamlayıp Karma Komisyon raporumuzu Meclis Genel Kuruluna inşallah sunacağız. Karma Komisyonun aldığı karar gereğince kurulan Karma Alt Komisyon olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 yılı Raporu’nu değerlendirmek üzere çalışmalarımıza başlıyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporlarının görüşülmesi sırasında uygulanan teamüller uyarınca, yıllık rapor üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere kurulan Karma Alt Komisyon yıllık raporu ayrıntılı bir şekilde incelemekte, denetçileri dinlemekte, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirip gerekli diğer işlemleri yaparak hazırladığı raporu Karma Komisyona sunmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, alt komisyon çalışmalarıyla ilgili olarak 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve alt komisyon raporunun hazırlanması, aksi kararlaştırılmadığı sürece karma alt komisyon raporlarının basına açık olması, alt komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasını, Karma Alt Komisyonu üyesi milletvekillerinin görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemini hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesini oylarınıza sunacağım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yetkiyi anlamadım Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Tamam, bir daha anlatayım: Karma Alt Komisyonu üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemini hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesini oylarınıza sunacağım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tamam, sorun yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alt komisyon çalışmalarıyla ilgili söz almak isteyen milletvekili arkadaşımız var mı? Yok.

Değerli milletvekili arkadaşlar, böylelikle toplantımızın ilk aşamasını tamamlamış bulunuyoruz.

Kamu Denetçisi arkadaşlarımızı davet edelim, onları dinleyeceğiz.

Değerli kamu denetçisi arkadaşlar, hoş geldiniz.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 yılı Raporu kapsamında kendi faaliyet alanlarıyla ilgili olarak Kamu Denetçisi Sayın Yahya Akman, Sayın Fatma Benli Yalçın, Sayın Arif Dülger, Sayın Saadettin Kalkan ve Sayın Celile Özlem Tunçak Hanımefendi alt komisyonumuza sunum yapacaklardır. Sayın denetçilerimizin tamamı burada olduğuna göre, Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere sunum yapmaları için onar dakika verelim ama biraz daha kısa olursa iyi olur.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Uzun da olsa daha iyi olur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Tabii ki önemli bir bilgi varsa onu da dinleriz yani.

Yine Komisyon üyelerimizden, denetçi arkadaşları dinledikten sonra soruları varsa sorularını onları alacağız.

Şimdi, sırasıyla Yahya Akman Bey'den başlayalım.

Buyurun Yahya Ağabey.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, sözlerime başlamadan önce bugün Kurumumuzda bir mesai arkadaşımızın vefatı söz konusu oldu, defnettik, kendisine Allah'tan rahmet diliyoruz, bir personelimiz vefat etti, herhâlde Kurumda ilk defa bir vefat yaşadık, çok büyük olmayan bir kurumuz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Başınız sağ olsun, Allah rahmet eylesin.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Sağ olun.

Efendim, ben öncelikle, Sayın Başkanım, zatinalinize ve arkadaşlara ve Karma Komisyonumuza ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu üyesi bütün milletvekili arkadaşlarımıza Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda öngörülen o prosedürün işlemesi nedeniyle yani Karma Komisyonun olayı sahiplenmesi, raporlarımızı alması, raporlarımızı Genel Kurula sunması, bunların Genel Kurulda görüşülmesi, hak arama hürriyeti adına Türkiye'de henüz yaşı genç sayılabilecek bir kurum olarak bizi fazlasıyla memnun ediyor. Sizin bu sahiplenmeniz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin hak arama hürriyetiyle ilgili kurulmuş olan bu kurumu sahiplenmeniz vatandaş nezdinde de karşılık buluyor. Başvuran kişilerin yapmış olduğu başvurulara bizim vermiş olduğumuz kararların kamu kurumları üzerindeki etkinlikleri artıyor, yani marifet iltifata tabidir. Bazen ülkelerde kimi kurumlar ihdas edilir, bunlar ölü bir şekilde doğarlar, çok fazla etkin olamazlar ama iftiharla söylemeliyiz ki 5'inci yılımızı idrak ettiğimiz bu kurumda şu an 3'üncü dönemi artık yaşıyoruz, yani 3'üncü defa seçilen arkadaşlar olarak bu çarkın güzel bir şekilde işlemesinden duyduğum memnuniyeti özellikle belirtmek istiyorum ve sizlere bu vesileyle teşekkürümü iletmek istiyorum.

Malumunuz olduğu üzere bu konuşmalar vesilesiyle zaman zaman zikrediyorum, bizde muhalefet, iktidar ayrımı olmaksızın hepimizin aynı yöne baktığı bir hadiseden bahsediyoruz. Yani, mağdur olan, güçlü olan devlete karşı, kamu kurumlarına karşı zayıf olan vatandaşın haklarını korumak adına yola çıkmış olan bir devlet kurumuyuz. Bu anlamda çalışmalarımızda milletvekillerimizin topyekûn bize destek vermiş olması, buradan kararlarımızın tabiri caizse oy birliğiyle kabul edilmiş olması, görüşmelerin böyle bir güzellik içerisinde geçmiş olması ayrı bir mutluluk vesilesi. Efendim, ben, bir tarihte Dilekçe Komisyonu Başkanırken, Dilekçe Komisyonu için burası bir sosyal laboratuvardır tarifini kullanmıştım, tanımını kullanmıştım. Ombudsmanlık Kurumu da tıpkı Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu gibi ve diğer genel başvuru alan kurum ve kuruluşlar gibi hakikaten birer sosyal laboratuvar. Yani, ülkede neler yaşanıyorsa, vatandaşımızın o an için, o tarihlerde ne tür sıkıntıları var ise bunu kısa bir zaman sonra size yapılan başvurulardaki satırlar arasında rahatlıkla görebiliyorsunuz. Bu da bir tarafla vatandaşın durumuyla hemhâl olmak adına çok önemli bir hadise. Tabii, milletvekilliğinin kendisi de bizatihi böyle bir iştir, böyle bir görevdir; yani, vatandaşın neresi acıyorsa, nerede bir sıkıntı varsa onu en güzel sizler hissedersiniz. Gelen telefonlardan, maillerden, yapılan başvurulardan, aramalardan sizler de bunu hissedersiniz. Bu anlamda yani kutsal bir görev ifa ettiğimizi gerçekten düşünüyoruz.

Geçtiğimiz yıl, 2020 yılı yani bugün raporunu değerlendirmekte olduğumuz 2020 yılını tamamen, malumunuz olduğu üzere, bütün dünya gibi bizler de ağır bir pandemi şartı içerisinde sürdürdük. Bu pandemi şartları bizim çalışma şeklimizi etkiledi; uzaktan çalışma, esnek çalışma gibi ülkenin ve bizim literatürümüze yeni giren kavramlarla tanışmaya başladık, çok farklı şeylere tanık olduk ama bu daha çok vatandaşlarımızın başvurusunda kendini göstermeye başladı. Mesela, benim yapılan

görevlendirme gereği görev alanımla ilgili olarak baktığımız zaman, sağlıklı alakalı kodlar ve bunlara ilişkin şikâyetler bendenizin birimine geliyor. Aynı şekilde, Adalet Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, mülkiyetle alakalı konular, Tarım ve Orman ile Çevre ve Şehircilikle ilgili konularla alakalı başvurular bize geliyor. Tabii, Sağlık Bakanlığı da biz de olunca yoğun bir şekilde bu Covid-19 belası nedeniyle muzdarip olan vatandaşlarımızın bununla bağlantılı ortaya çıkan birtakım şikâyetlerini de görmeye ve incelemeye başladık. Mesela, devlet olarak henüz esnek çalışma ve benzer şekilde adımlar atılmadan evvel, yoğun bir şekilde kronik bir hastalığı olduğundan şikâyetle, bu kronik hastalığı nedeniyle kendisinin idari izinli sayılmasıyla alakalı bir hayli başvurular almaya başladık. Neyse ki devlet, birçok kurumunda esnek çalışma sistemini benimsedikten sonra bunların biraz asgariye indiğine şahit olduk ama hâlen de devlet kurumlarında esnek çalışma modeli dışında da kronik nedenlerle rahatsızlığı olup da Covid tedbirleri çerçevesinde iş yerine gelmemesi gerektiğini düşünen ve devletin de böyle kabul ettiği bir kısım insanlarımız, vatandaşlarımız var.

Yine Covid nedeniyle malum kurumumuz, tabii, birçok açıdan başvurular gelince, Sayın Cumhurbaşkanının bankalarla alakalı yapmış olduğu bir kredi verilmesi, vatandaşlara kredi verilmesi, destek verilmesi maksadıyla olan kararnamesinden sonra birçok vatandaşımız kendilerine bu kredinin veya bu ödemenin yapılmadığından bahisle şikâyetler yapmaya başladılar. On binlerle ifade edilen bu şekilde kurumumuz şikâyetler aldı. Bu ve buna benzer şekilde yapılan çok sayıda başvuru neticesinde, malumlarımız olduğu üzere geçen toplantıda da gündeme geldi. “Türkiye’nin Koronavirüs Hastalığıyla Mücadelesi” şeklinde bir ara rapor yayımlama durumumuz söz konusu oldu, kanundan kaynaklanan bir yetkiyle böyle bir rapor yayınladık. Bu rapor, Türkiye’de de tahmin ediyorum dünyada da insanlığın muzdarip olduğu bu büyük felaket ve belayı enine boyuna ama bütün boyutlarıyla ele alıp o günkü tarihte haziran sonu itibarıyla hazırlandı. O günkü tarih itibarıyla fotoğrafı güzel bir şekilde ortaya koyan bir rapor oldu, Türkiye’de ve dünya çapında da birçok insana ulaştırıldı, bir hayli, yani Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere bu konuda takdirlerini iletiler çünkü onlar da işin bir boyutuyla ilgilenirken diğer bir boyutun nasıl gittiğiyle alakalı belki bir kısım şeyleri kaçırıyor olduklarını ifade ettiler. Kitabın sonunda malum önerilerimiz de var, bu önerilerden bir kısmının da daha sonraki zamanda hayata geçirilmiş olduğuna da şahit olduk.

Yine, cezaevleri... Tabii, ağırlıklı olarak belli bir sorun neticesinde cezaevinde bulunan insanlar söz konusu malumunuz. Ya tutuklu ya hükümlü diye tanımladığımız bu insanların Türkiye’de yaklaşık son iki buçuk yıldır, üç yıldır yoğunluk nedeniyle çok ciddi şekilde kurumumuza şikâyetleri söz konusuydu. Malumunuz olduğu üzere geçen sene Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen bir infaz yasası çerçevesinde kısmı bir rahatlama meydana geldiğini söyleyebiliriz ama bu kısmi rahatlamanın yanında başka bazı sorunlarla karşılaştık o da şu: Pandemi şartları nedeniyle gerek mahkûmların ziyaretçilerine ulaşması, yani birbirleriyle görüşmesi, gerekse birtakım diğer konularla alakalı ciddi kısıtlama tedbirleri alınmak zorunda kalındı. Bunlarla alakalı şikâyet eden insanlar olduğu gibi yoğunlukta da çok çok büyük bir rahatlama sağlanamadı. Bunun da nedenlerinin başında, özellikle son iki yılda uyuşturucuyla alakalı olarak yeni bazı mevzuatların yürürlüğe girmesi ve mahkemelerimizin hani satıcıydı, içiciydi ve benzeri şekilde mükerrir kullanıcıydı şeklindeki tanımlamalar neticesinde cezaları biraz daha üst limitten verilmeye başlandıktan sonra maalesef bugün bir numara olarak, yani en fazla tutuklu ve hükümlünün cezaevlerinde bulunma gerekçesi uyuşturucu nedeniyle. Yani, hiç ilgilenmeyenlerin tahmin edeceği üzere terör gruplarıyla ilgili değil, 1’inci sırada uyuşturucuyla alakalı tutuklu ve hükümlülerin olduğunu biliyoruz. Bunlarla alakalı da muhtemelen özellikle Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yetkilileriyle, bu konuya kafa yoran insanlarla yaptığımız istişareler neticesinde muhtemelen Türkiye Büyük Millet Meclisinin mevzuat anlamında bir çalışma yapması gerektiği noktasında da bir ihtiyaç hasıl olmuş durumda. Yani, buradan içeri giren insanların, hani, içeri girmelerini önleyici nitelikteki çalışmalardan başlayarak acaba bu bir ıslaha neden oluyor mu?

Uzun süreli tutuklu veya hükümlü kaldığı zaman nelere sebebiyet veriyor? Yani işin sosyal ve cezai meselesinin tekrar belki gözden geçirilerek bir mevzuat değişikliğine ihtiyaç duyulduğuna ben de şahsen kanaat getiriyorum. Birimimize yapılan başvuruların bir grubu da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Başkanım, ben birkaç cümlemi genel değerlendirmeye ayırmış olduğum için birkaç cümle daha sarf ederek bana ayrılan kısmı bitirmiş olacağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Diğer bir görev alanımız Millî Savunma Bakanlığıyla alakalı. Millî Savunma Bakanlığı, birçok kurumumuzda olduğu üzere malumunuz özellikle 15 Temmuz sürecini çok ağır geçiren kurumlardan bir tanesi, bunun verdiği doğrudan ve dolaylı çeşitli tahribatlardan kaynaklanan başvurular bizim birimimize yapılmaya devam ediyor. Yani, bu zaman zaman o darbe girişimi nedeniyle mağduriyet yaşadığını söyleyenler olduğu gibi, darbeden önce o FETÖ’cü gruplar tarafından çeşitli haksızlıklara uğradığından, bugün haklarının iade edilmesi gerektiğinden dem vurup bize başvurular da var. Yine, rutin bir şekilde, tabii, subayların, astsubayların ve diğer oradaki iş ve işlemlerle alakalı -hani kanunumuzdaki sırf “askerî nitelikli işler haricinde” diye kabul ettiğimiz işlerle alakalı- başvurular yoğun bir şekilde gelmeye başladı, onlarla bir taraftan uğraşıyoruz.

Sayın Başkanım, diğer bir taraftan, Komisyonunuzun bilgisine sunmak istediğim ve belki de yardımlarınıza ihtiyacımız olan konulardan bir tanesi şu, bizim ihtiyacımız değil ama: Bilgi Edinme Kurulu dediğimiz bir kurumumuz var. Şu an için Adalet Bakanlığı içerisinde kurulmuş bir kurum. Malumunuz olduğu üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçmeden önce Başbakanlığa bağlı olarak yanlış hatırlamıyorsam 2004 yılından itibaren Türkiye’de faaliyet gösteren “Bilgi Edinme Üst Kurulu” şeklinde çeşitli üst düzey bürokratlardan oluşan, bir Başbakanlık müsteşar yardımcısı başkanlığında kurulan ve ilk yıllarında çok çok etkin faaliyet gösteren bir kurumumuz vardı. Bu kurum sistem değişikliğinden sonra tıpkı İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunda olduğu gibi Adalet Bakanlığına -ilişkilendirildi demeyelim- doğrudan doğruya bağlanmış. İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, biraz ilişkilendirme gibi yine, kendine ait bir miktar özerk yapısı var, diyebileceğimiz bir durumda. Bu bahsettiğim Bilgi Edinme Kurulu benim biriminin ilişkili olduğu, başka bazı birimlerden de başvuruların zaman zaman gidip geldiği bir kurum. Çok değerli bir profesör hocamızın başkanlığında teşekkül ettirildi, Profesör Hasan Tahsin Fendoğlu yani iyi bir hukukçu arkadaşımız fakat kendilerinin çok ciddi bir şikâyeti var. Bakanlık bünyesi içerisinde âdeta üvey evlat muamelesi gördüklerini, iyi bir fiziki şarta sahip olmadıklarını, sırf kendilerine ait olmak üzere uzman ve çalışana sahip olmadıklarını ve bu nedenle de gerek bizlerden giden gerekse Türkiye’nin değişik yerlerinden bilgi edinme hakkıyla alakalı olarak gelen başvurulara gereği şekilde, gerekli hız ve titizlikle cevap veremediklerini bunun da fiziki ve fiili bir durumdan kaynaklandığını ifade ediyorlar. Zannedersem milletvekili arkadaşlarımız bu konuyu kendilerine iş edinirlerse ya Bakan Bey’le yapacakları bir görüşme ya da yapılacak bir mevzuat değişikliği çerçevesinde bu konuya çare bulurlarsa... Çünkü Türkiye’deki hak arama alanlarından bir tanesinin anahtarı niteliğinde bir kurum olduğunu düşünüyoruz. Yani bu kurum sağlıklı çalıştığı takdirde örneğin “Yani neye faydası oluyor?” diye söylemek gerekirse efendim “Hangisi devlet sırrıdır, hangisi işte bankacılıkla alakalı mali sır mahiyetindedir, hangisi değildir?” diye Türkiye’de genel anlamda bilgi verilmesiyle ilgili âdeta bir içtihat oluşturma mahiyetinde -daha evvel de fonksiyonu bu mahiyetteydi- bir görevi var bu kurumumuzun. Dolayısıyla onun faal olması bize yapılan bir kısım başvurularda da neticede devletin en önemli ayaklarından bir tanesi adalettir, eşitliktir. Yani yapılan bir başvuruya A şahsı için ayrı bir değerlendirme yapıyorsanız, B şahsı için ayrı bir değerlendirme yapıyorsanız adaletli bir karar vermiyorsunuz demektir veya eşitliğe uygun bir karar vermiyorsunuz demektir. Bunun da ayarını her zaman her birim kendi başına yapabilecek durumda değildi. Yani nihayetinde burada bu konuyla ilgili görevlendirilmiş, uzman dediğimiz bir kurumun yapmasında çok büyük bir fayda var.

Malumunuz olduğu üzere AB uyum yasaları çerçevesinde ilk kabul edilen yasalardan bir tanesidir Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, acizane bizim de o zaman emeğimiz geçmişti bu kanunda, daha sonra diğerleri çorap söküğü gibi geldi, temel kanunlar da dâhil olmak üzere yüzlerce kanunda, mevzuatta değişiklik yapıldı. Dolayısıyla, bu önemli kanuna, özellikle de tam Cumhurbaşkanımızın da bu zamanda bazı insan haklarıyla alakalı, adaletle alakalı bazı adımlar atıldığını söylediğı bir dönemde sahip çıkılırsa faydalı bir şey yapılmış olacağını düşünüyorum.

Birimimizle alakalı zaten örnek nitelikte bir kısım kararlar senelik raporumuzda yer almaya başladı. Muhtemelen sizler, uzman arkadaşlarımız yine örnekseme yoluyla kurumlardan kararlarımıza uyan ve uymayanlar şeklinde bir ayırımla -geçen sene başlatılan o güzel gelenek devam ettirilmek suretiyle- yine örnekler alacaksınız. Güzel örneklerimiz var, bu örnekleri de herhâlde bir diğer toplantıda değerlendirecek böylece güzel bir iş yapmış oluruz. Ben onun için, o başvuruların detayına müsaadenizle girmek istemiyorum. Sabrınızı fazla kullandığım için özür diliyorum.

Ben teşekkür ediyorum bu aşamada.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Estağfurullah, teşekkür ediyorum. Dilinize sağlık. Tüm konuşmalar bittikten sonra biraz önce bahsettiğiniz konuya da değineceğiz, muhtemelen milletvekili arkadaşlar da değinecek Bilgi Edinme Kuruluyla ilgili.

Şimdi sıra Fatma Hanım'da.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN – İyi günler diliyorum.

Değerli Başkanım ve kıymetli milletvekilleri; her birinize iyi çalışmalar diliyorum. Ben de kendi birimime ilişkin yapılan çalışmalar hakkında değerlendirmelerde bulunacağım.

Şu an aslında 2021 yılı itibarıyla bizim denetçilik birimimizin 5 farklı alanı var, bunlar: İnsan hakları, nüfus, vatandaşlık ve mülteci hakları, mahalli idarelerce yürütölen hizmetler, kamu personeli rejiminde iş hukukundan kaynaklanan başvurular; ulaştırma, basın ve iletişim olmak üzere 52 alt alanda. Biliyorsunuz, Kamu Denetçiliğı Kurumu hem yasama ve yargı dışında ayrıca TSK'nin ayrıca askeri işlemler dışında idarenin bütün işlemlerini, eylemlerini hatta ve hatta başka yasalarda olmayan şekilde tutum ve davranışlarına karşı yapılan şikâyetleri inceleyen bir birim. Dolayısıyla başvuru alanı çok fazla. Şu an alt komisyonunuz tarafından yürütölen 2020 yılında sadece 3 ana birimimiz vardı, bunlar: Mahalli idarelerde yürütölen hizmetler; ekonomi, maliye ve vergi, ayrıca ulaştırma, basın ve iletişim şekilde ki 3 tanesi dahi 41 alt başlığı oluşturuyor. Ekonomi, maliye ve vergi alanında 2.172 başvuru yapılmış bizim birimize, mahalli idarelerde 1.670, ulaştırma, basın ve iletişimde 526. Tabii, benim durumum biraz daha kısmen farklı ben henüz göreve başlamış sayılıyorum, 11 Kasım'da seçildim, 14 Aralık itibarıyla görev yapmaya başladım ancak sadece görev yaptığım o iki aylıkdönem zarfında dahi işlem yaptığımız dosya sayısı 700. Aslında bu hem Kamu Denetçiliğı Kurumunun hem de Kamu Denetçiliğı Kurumunun bağlı olarak kurulduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi adına çok gurur verici bir durum çünkü hak arama hürriyeti noktasında insanların, vatandaşlarımızın idarelerle ilgili problemlerini Kamu Denetçiliğı Kurumu vasıtasıyla çözmeye iradesini gösteriyor. Özellikle bu sene bankacılık işlemleri dolayısıyla bile olsa KDK'ye yapılan başvuru sayısının 100 bin olması -100 bini de aşmış durumdayız şu an- bireylerde hak arama kültürünün yaygınlaştığını gösteriyor. Sonuçta biliyoruz ki insan haklarını korumak için adaleti tesis etmek durumundayız, bunun için de sürekli çalışma yapmamız gerekiyor. Kamu Denetçiliğı Kurumu da yakın zamanda kurulmuş bir kurum olmasına karşın yaptığı çalışmalarla bu hak arama kültürünün yaygınlaşmasına ciddi anlamda katkı sağlıyor.

Sonuçta, Kamu Denetçiliğı Kurumu bu noktada idareciler ve vatandaşlar arasında bir nevi ara bulucu görevi ifa ediyor. Yapılan şikâyetler üzerinde o şikâyetlerle ilgili incelemeler yapıyor hatta çok teknik bir konuya, bunun için ekstra bir inceleme yapılmasını gerektiriyorsa kurum bütçesinden masraflı

karşılanmak suretiyle bilirkişi incelemesi yaptırıyor, ona göre nihai kararlar veriyor. Tavsiye kararları vermeden önce yargıya olan başvuru süresini durduruyor, idare tavsiye kararına uymadığı zaman bile vatandaşımız mahkemeye gittiği zaman Kamu Denetçiliği Kurumunun Meclisten aldığı güçle verdiği kararları yargı önünde kendisine destek olarak, delil olarak kullanmasını sağlıyor. Bu anlamda da Kamu Denetçiliği Kurumu aslında idarenin en alt düzeydeki çalışanından en üst düzeyine kadar iyi yönetim ilkelerine uymasını sağlıyor. Bu noktada çok değerli olduğuna inandığım Kamu Denetçiliği Kurumunda 2020 yılında bizim birimimizdeki işlemler halefi olduğum Denetçimiz Hüseyin Yörük tarafından gerçekleştirildi hem kendisine hem de denetçiliğimizde bulunan uzmanlarımıza teşekkür ediyorum çünkü onların özverili çalışmalarıyla yapılan başvurulardan 4.007 tanesi nihayete erdirilmiş durumda. Bunlardan 206'sı tavsiye kararı, 22'si kısmen tavsiye, kısmen ret; 101 tanesi ret kararı önerisi ve 666 tanesi dostane çözüm kararı. Biz, bazen gönderme kararı verdiğimiz zaman, idarenin başvuru sorununun çözülmesini görüyoruz ya da yasamız gereği incelenemezlik verdiğimiz durumlarda, konudan haberdar olması için ilgili idareye ya da birime başvuru dilekçesi gönderebiliyoruz. Gönderme ve iletme sonrası vatandaşın sorununun çözüldüğü oranları da dikkate alırsak şu an, 2020 itibarıyla, bizim birimimize yapılan müracaatların yaklaşık üçte 1'i vatandaş lehine sonuçlanmış durumda. Bu da Kamu Denetçiliği Kurumunun bireysel olarak başarısını gösteriyor. Çünkü biliyorsunuz ki Kamu Denetçiliği Kurumu kurulurken yasa gerekçesinde, Kurumun ana amaçlarından bir tanesinde, idareyle uyumsuzluk yaşayan vatandaşın mahkemeye gitmeksizin sorununun çözülmesi için böyle bir kurum ihdas edildiği ifade edilmişti. Yapılan başvuruların da üçte 1'inin sonuçlanması bu anlamda benim için çok değerli.

Konu bazında da özellikle 2020'de bize en çok hangi konularda müracaat yapıldığına bakarsak; bankacılık işlemleri olduğunu, emlak vergi muafiyetleri, yol, katılım payları, reklam vergileri ya da internet altyapısı gibi sorunların olduğunu görmek mümkün.

Özellikle gönderme kararlarında sonuç alabilmemiz ya da incelenemezlik verdiğimiz dosyalarda dâhi iletme verdiğimizde ilgili birime "Vatandaş senin hakkında böyle bir şikâyet başvurusunda bulundu, biz, yasamız gereği -işte süresini geçirdiği için ya da özel işlem olduğu için herhangi bir yasadaki yer alan sebeple- incelenemezlik verdik ama siz haberdar olun ve bu vatandaşın sorununun çözün." dediğimizde dâhi idarelerin ya da iletme verdiğimiz kurumların vatandaşın o sorununun çözmesi aslında KDK'ye verilen güveni gösteriyor.

Biz, tavsiye kararları vermenin ötesinde, olabildiğince dostane çözüm yolunu tercih etmeye çalışıyoruz. Benden önceki denetçilerimiz bu anlamda çalışmalar yapmış, ben de onları olabildiğince artırmaya çalışıyorum ki iki aylık süre zarfında, ciddi anlamda fazla, kamu idareleriyle bu anlamda görüşme yaptık. Çünkü biz tavsiye kararı verdiğimizde idareye "Bunu yapman gerekir, iyi yönetim ilkeleri bunu gerektirir." diyoruz. Dışarıdan bir karar olduğu için bazen idareler kararı verme noktasında duraksayabiliyorlar -ki sizin Komisyonunuz tarafından kararlarımıza uymayan idarelerle görüşmeler yapılacak- hatta ve hatta bizim yaşamızda bilgi belge talep edildiğinde otuz gün içerisinde verilmesi yasal zorunluluk olmasına, hatta bu süreyi aşmaları durumunda onlar hakkında suç duyurusunda bulunabileceğimize dair yasada bir hüküm olmasına rağmen tekide rağmen karar vermek istemeyen, bilgi belge göndermek istemeyen belediyeler bile nadiren de olsa çıkabiliyor. Hâlbuki, dostane çözüm kararı verdiğimizde idarenin hem bize müracaat eden vatandaşın sorununun çözmesini hem de aynı konumda olan başka kişilere de aynı uygulamanın yapılmasını sağlama imkânına sahibiz. Basit bir örnek vermem gerekirse; sadece şu iki aylık süre zarfında, Karayollarıyla alakalı 200'ü aşkın tek tek müracaatlar oldu bize çünkü iki sendika arasında yapılan bir protokol ve toplu iş sözleşmesi gereği farklı ücret skalaları var -10 bin kişiyi ilgilendiren bir durum- toplu iş sözleşmesi olduğu için bu konuda nihai karar vermek çok kolay değil ama biz bu konuda arabulucu görevi ifa edebilir miyiz ya da bu konuda

nasıl hem başvurularımız katkı yaparız hem de idareye katkı yaparız diye hem Genel Müdürüyle hem daire başkanlarıyla hem hukuk işleriyle görüşmeler gerçekleştirdik. Aynı zamanda, HGS, OGS'ye ilişkin başvurular vardı, onlarla alakalı görüşmeler gerçekleştirdik.

Van'ın bir belediyesinde vergi muafiyetiyle ilgili yasayı farklı yorumlayan, dolayısıyla başvurucaan emlak vergisi alan bir belediyeye ilişkin yapılan işlemin yanlış olduğunu gösteren bir tavsiye kararımız vardı önceden ancak belediye diğer kişilere de aynı uygulamayı gerçekleştirdiği için bizim kurumumuza 25 farklı kişiden tekrar müracaat oldu. Şimdi, 25 tane ayrı tavsiye kararı vermek yerine belediye başkanlığıyla irtibata geçip tavsiye kararımızı diğer vatandaşlarımız için de uygulaması gerektiği konusunda görüşmeler gerçekleştirdik ki dostane çözümle o konuyu bitirmeyi planlıyoruz.

Biz, aynı zamanda cezaevlerine yapılan başvurulara ilişkin Adalet Bakanlığı yetkilileriyle görüştük ya da diğer konularda başka kurum yetkilileriyle görüşmeler yaptık ki olabildiğince idare iyi yönetim ilkelerini sadece bizim başvurularımız için değil aynı konumda olan bütün herkes için gerçekleştirsın. Bunu sadece toplu olan başvurularda; 10, 20, 30 tane olan başvurularda yapmıyoruz. Bazen olayın nitelikleri gereği tek bir başvurucaanın dosyasını çözmek için bile bu imkânı kullandığımız oluyor. Örneğin mevzuatı gereği nakil hattı bulunmayan ancak somuta indirgediği, can güvenliği tehlikesinden bahsettiği için tavsiye kararı alan bir başvuruca hakkında bu tavsiye kararının uyulmasıyla alakalı ilgili idareyle görüşmelere gerçekleştirdik. Bazen durumun aciliyeti bile bu görüşmelere ciddi anlamda fayda sağlamasına imkân kılıyor. Örneğin, yol izni alamayan, hâlbuki bir hafta içerisinde yol izni alamaz, zaten mağdur olacak bir vatandaşımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Bir saniye efendim.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN –O zaman hemen kısaca bitirmeye çalışıyorum Başkanım.

Vatandaşımızın dosyasında zaten bilgi belge talebini aynı gün içinde gerçekleştirdik ancak yazı gelene kadar öngörülen süre dolacağı için yine ikili ilişkilerle bitirdik. Burada anlatmaya çalıştığım husus, bizim amacımız, olabildiğince hem idarenin tüm davranışlarının iyi yönetim ilkeleri içerisinde gerçekleşmesini sağlamak bir taraftan da vatandaşların ve onlarla aynı konumda olan insanların problemlerini çözmeyi sağlamak. Bu noktada, şu ana kadar yapılan çalışmaların ciddi anlamda derde deva olduğunu düşünüyorum ancak sizlerin destekleriyle ve ilerleyen aşamada Kamu Denetçiliği Kurumunu güçlendiren yasa çalışmasıyla ben bu çalışmaların artarak devam edeceğine inanıyorum. Şu ana kadar bu iki aylık yaptığım çalışmada gözlemlediğim, bana göre en önemli olan konu Türkiye'nin en ücra köşesinden dahi gelen başvurular noktasında inceleme ve çalışma yaptırılması. “Evet, Ankara'da birileri var, ve benim sesimi duyuyorlar.” dedirtiyor. Buna imkân sağladığınız için her birinize Meclis nezdinde teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın Arif Dülger, buyurun.

KAMU DENETÇİSİ ARIF DÜLGER – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi milletvekillerim; hepimizi öncelikle hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Kısa bir girişten sonra birimimle ilgili konular hakkında değerlendirme yapacağım.

Şöyle ki: Devlet; insanların, sınırları belli bir coğrafyada ve belli bir gaye etrafında bir araya gelerek oluşturdukları bir birliktelik, bir sosyal örgütlenmedir. Devletin varlığı, ancak milletin yaşaması ve sahip olduğu tüm kurumlarıyla güçlü olmasına bağlıdır. Ülkemizin son yıllarda yaşadığı değişim ve

dönüşüm sürecinin önemli yapı taşlarından biri olan ombudsmanlık mekanizmasının Kamu Denetçiliği Kurumu adıyla doğduğu kültür ve topraklarla 2012 yılında yeniden buluşturulması bu açıdan çok önemlidir. Kurumumuz, 2020 yılı sonu itibarıyla, sekiz yıllık bir tecrübeyi ihtiva etmektedir.

Toplunun adalet duygusunun tatmini için gayret sarf edilmesi, bu doğrultuda kararlar verilmesi ve insanların adalete erişiminin kolaylaştırılıp hızlandırılması temel amacımızdır. Kurumumuzda uygulanmakta olan iş bölümü çerçevesinde, göreve başladığımız 2016 yılı sonundan itibaren bakmakta olduğumuz; eğitim öğretim, gençlik ve spor, enerji, sanayi, gümrük ve ticaret, bilim, sanat, kültür ve turizm konularına 2019 yılının ikinci yarısından itibaren nüfus, vatandaşlık, mülteci ve sığınma hakları, idarede işçi statüsünde çalışanların İş Kanunu'ndan ve iş akdinden kaynaklanan haklarına ilişkin konular ile diğer konu ve alanlar eklenmiş olup 2020 yılında da söz konusu alanlarla ilgili yapılan başvurular bu çerçevede incelenmiş ve sonuçlandırılmıştır.

Birim olarak 2020 yılında tüm dünyada etkili olan coronavirus sebebiyle başvuru konularında bu doğrultuda çeşitlilikle birlikte, başvuru sayılarında kayda değer bir artış yaşanmıştır. Mezkûr yılda, 15 personelle görev yaptığımız birimimize; 1.813'ü eğitim öğretim, gençlik spor alanında, 1.548'i idarelerde belli bir sözleşmeye dayalı olarak işçi statüsünde çalışanların sorunları noktasında, 450'si enerji, sanayi, gümrük ve ticaret alanında, 193'ü nüfus, vatandaşlık, mülteci ve sığınmacı haklarında, 65'i bilim, sanat, kültür ve turizm alanında, 385'i de diğer konu ve alanlarda olmak üzere toplam 4.452 başvuru intikal etmiş olup bunların yüzde 100'e yakın bir bölümü yılı içinde sonuçlandırılmıştır. Söz konusu rakamlara yıllık raporumuzda tablolar hâlinde yer verilmiştir. Bu meyanda; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı halk eğitim merkezlerinde ek ders karşılığı çalışan usta öğreticilerin kurslarının açılması ve ücret ödenmesi, özel yurt ücretlerinin iade edilmesi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin on-line, çevrim içi sınav uygulamalarında yaşanan sorunları ile devamında, öğrencilerin yaz okulu açılması talepleri ve on-line yaz okulu sınavlarının öne çekilmesi talepleri, yükseköğretime katılma sınav tarihinin ertelenmesi ve öne çekilmesinden kaynaklı sınav yeri motivasyon ve benzeri sorunlar, abonelerin elektrik faturalarının ertelenmemesinden kaynaklı sorunlar, yurt dışına uçuşların iptali sebebiyle vize alıp uçamayanların ücret ve vize erteleme talepleri, kronik rahatsızlığı bulunan işçilerin idari izinli sayılması kararının idarelerce eksik uygulanmasından kaynaklı sorunlar, uzaktan eğitimde EBA'ya erişimde yaşanan sorunlar ile diğer rutin başvuru konuları titizlikle incelenmiş ve karara bağlanmıştır.

İdarelerle yapılan görüşmeler ve yazışmalar sonucunda, birçok konuda sorunların öncelikle dostane çözümü sağlanmıştır. Örneğin; ÖSYM'nin on-line başvuru ücreti ödeme sisteminde yaşanan aksaklıklar sebebiyle başvurusu tamamlanmamış görünen yaklaşık 10 bin adaya ek başvuru hakkı verilmesi, öğretmenevinin bodrum katında ve fiziki şartları iyi olmayan halk kütüphanesinin belediyenin kütüphanesine taşınarak daha iyi şartlarda hizmet vermeye başlaması, KYK öğrenim kredisi borç geri ödemesinin bildirilen tarihten altı ay önce ödenmesine dair yapılan hatalı işlemin geri alınması, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereği yürürlüğe girmeden önce hizmet alımı taşeron kapsamında çalıştığı ve şu anda çalışmaya devam ettiği kurumda çalışma süreleri göz önünde bulundurularak işçilerin yıllık izin hakkının yirmi sekiz güne çıkarılması, doğal gaz hattı ve kutusu bulunmayan binaya hattın çekilerek vatandaşların abonelik işlemlerinin yapılması veya doğal gaz abonelerinden fazladan alınan abonman ücretlerinin iade edilmesi, apartmanın otopark girişinde bulunan elektrik direğinin kaldırılması, engelli işçinin tedavi olabilmesi, tedavi olabileceği hastanenin bulunduğu şehre naklinin yapılması, yüksek lisans programında tez aşamasındayken kaydı silinip askerlik tecili ortadan kaldırılan ve tezi yarım kalan öğrencinin ve İngiltere'de bütünlüklü doktora yapan öğrencinin kabul edilmeyen askerlik tecili işlemlerinin geri alınması, öğrenim harcını yatıran ders kaydını yapan ancak danışman onayına sehven gönderemeyen öğrencinin Covid-19 sebebiyle üniversiteyle irtibat kuramaması

nedeniyle ders kaydının geçerli kabul edilerek girdiği vize ve final sınavlarının sonuçlarının sisteme eklenerek mağduriyetinin giderilmesi şeklindeki başvurular Denetçiliğimizce dostane çözüm yoluyla neticelendirilmiş ve bu yönde bahsettiğim kararlara bunlar yalnızca birer örnek olarak zikredilmiştir.

Öte yandan, 2020 yılında kamuoyunu yakından ilgilendiren birçok konuda tavsiye kararı da verdik. Bunlara, bu bahsettiğimiz kararlara kısaca örnek vermem gerekirse; liseyi okul 1'incisi olarak bitiren ancak okul müdürleri tarafından Millî Eğitim Bakanlığının E-Okul Sistemi'ne işlenmediği için ÖSYM'nin sisteminde okul 1'inciliği bilgileri eksik olan öğrencilerin YKS sınav sonuçlarına göre yaptıkları tercihlerin hiçbirine yerleşememeleri sebebiyle oluşan mağduriyetin giderilerek okul 1'inciliği kontenjanıyla kayıt hakkı kazanması, özel öğretim kurumunda okuyan engelli öğrencinin kesilen eğitim ve öğretim desteğinin yeniden verilmeye başlanması, burs başvurusunda babasının gazilik durumunu belgelendirmesine rağmen öğrenim kredisi tahsis edilen öğrencinin durumunun yeniden değerlendirilerek 2016 Ekim ayından geçerli olmak üzere öğrenim kredisinin bursa dönüştürülmesi, elektrik tüketim bedelinin önceki aboneden tahsil edilmesi gerekirken başvuranın tarımsal destek ödemesinden mahsup edilmesinin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğundan bahisle tarımsal destek ödemesinin iade edilmesi için gerekli işlemlerin yapılması, kamu kurum ve kuruluşlarında işçi statüsünde çalışan personelin 2018 yılında kadroya geçirilmesinde meslek kodlarında hatalı giriş yapılması sebebiyle oluşan mağduriyetlerin giderilmesi için meslek kodunun düzeltilmesi şeklindedir.

Bu kararlarımıza idareler tarafından uyulması bizleri ziyadesiyle memnun etmektedir. Bunlara ilave olarak, tavsiye kararlarımızdan mevzuat değişikliği içerenlere uyma süreci, bu değişiklik çoğu zaman belli bir hazırlık ve zaman gerektirdiğinden, bu kararlara uyulması kararımızdan etkilenenler kadar bizleri de memnun etmektedir.

Bu minvalde, devlet üniversitelerinde görev yapan akademisyenlere verilen hususi damgalı “yeşil pasaport” olarak bildiğimiz pasaport hakkının, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademisyenlerden belli şartları taşıyanlara da verilmesi yönündeki 27/2/2020 tarihli tavsiye kararımız üzerine, 17/4/2020 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7243 Sayılı Kanun’la, 5682 sayılı Pasaport Kanunu’nun 14’üncü maddesinde yapılan değişiklikle, 5682 sayılı Kanun’a göre en az on beş yıl mesleki tecrübesi olan öğretim üyelerinin yeşil pasaport almalarının sağlanması bu tavsiye kararlarımıza güzel bir örnek olarak belirtilmelidir. Bu kararla, devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademisyenler arasında eşitsizliğe yol açan bir durumun ortadan kaldırılması sağlanmıştır. Kararımızdan Türkiye’de vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan yaklaşık 20 bin civarındaki akademisyenin olumlu etkileneceği değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, 2020 yılında idarelerce uyulmayan tavsiye kararlarımız da vardır. Örneğin; ÖSYM Başkanlığı tarafından, sınav başvuru ücretlerinin azaltılarak makul düzeye çekilmesinin sağlanması; YÖK Başkanlığı tarafından, üniversite öğrencilerine verilmiş olan disiplin cezalarının öğrenci sicilinde süresiz olarak kalması, nasıl silineceğine ilişkin belirsizlik olması ve mezun olup iş hayatına adım attıklarında karşılına çıkması sebebiyle, öğrenci disiplin cezalarının belli koşullar çerçevesinde silinebilmesi için açık ve net düzenlemeler yapılması; Sağlık Bakanlığı tarafından, engelli işçi personelin eşinin görev yaptığı ilçeye naklinin yapılması; Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü tarafından, üniversiteye devam ederken yeniden YKS’ye girip öğretmenlikle ilgili bir bölümle birlikte Millî Eğitim Bakanlığından kazanan öğrencinin öğretmenlik bursunun kesilmesine yapılan itirazın yeniden değerlendirilerek burs ödenmeye devam edilmesi; Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından, doçentlik başvurusunun asgari başvuru koşullarının sağlanmadığı gerekçesiyle iptal edilmesine yapılan itirazın yeniden değerlendirilmesi ve ayrıca, Atılım Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, salgın döneminde alınan yüz yüze sınav kararının iptal edilerek coronavirus tedbirleri kapsamında eğitim ve sınavların on-line yapılması talepleri başlıcalarıdır. Örnek verilen bu kararlarımıza bugüne kadar uyulmadığı belirtilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER - Görev süremizin 4’üncü yılı olan 2020’nin son çeyreğinde başlayan kamu denetçilerinin seçim süreci sonunda, 11/11/2020 tarihinde yüce Meclisimizin Karma Komisyonu tarafından yeniden seçildikten sonra, 14/12/2020 tarihinde başlayan, bizim için 2’nci, Kurumumuz için 3’üncü dönemin, vatandaşlarımızın hak arama noktasında ombudsmanlığın ülkemize olan katma değerinin ve kamuoyundaki etkinliğinin arttığı ve kurumsal yapısı ile idari ve mali statüsü bakımından, Venedik ilkeleri gözetilerek, daha da güçlendirildiği bir dönem olması dileğiyle ülkemize, Kurumumuza ve hepimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, Sadettin Bey, buyurun.

KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN – Sayın Başkanım, Parlamentomuzun ve Komisyonun değerli üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantıya katılan arkadaşlarımıza da “Hoş geldiniz.” diyorum.

Benim görev alanım, Kurumumuzdaki iş bölümüne istinaden, kamu personel rejimine ilişkin ihtilafların çözümüdür. Bizim de -arkadaşlarımızın ifadeleri çerçevesinde- ilk olarak dikkat ettiğimiz husus, sorunları çözmek istediğimiz metot dostane çözüm yöntemi şeklinde cereyan etmektedir.

Bu anlamda, kamu personel rejimine ilişkin birkaç cümleyi sizlere arz etmek istiyorum. Bu “rejim” dediğimiz kamu personel rejiminin hukuki statüsü, kamu idaresinin beşerî unsuru olan ve kamu çalışanlarının önemli bir bölümünü içeren memurların, personelin tabi olduğu bir hukuki rejimi ifade etmektedir. “Kamu çalışanları” dediğimiz bu memur ve diğer çalışanların, kamu hizmetlerine girişlerinde, mali haklarında, performanslarının ve potansiyellerinin değerlendirilmesinde, atama ve yükselmelerinde, yer değiştirmelerinde yaşadıkları sorunlar Kurumumuzca incelenmekte, gerek mevzuattan gerekse uygulamadan kaynaklı hataların tespit edilmesi hâlinde ilgili kuruma yol gösterici tavsiyelerde bulunmaktayız. Bizim bu araştırmaları, incelemeleri yaparken edindiğimiz prensipler, ilkeler de iyi yönetim ilkeleri başta olmak üzere hukuka bağlılık, adalet ve hakkaniyet anlayışı içerisinde sorunları, personelimizin personel rejimine ilişkin ihtilaflarını çözmeye çalışmaktayız.

Bizim görev alanımızla ilgili başvuru sayısı 2020 itibarıyla 3.657 adettir, başvuruya göre karar sayımız da 3.539’dur. Bir önceki yıldan devirle birlikte toplam sonuçlandırılan dosya sayısı 3.852 adettir. Bu dosyalarda bu miktara, rakama göre tavsiye kararımız 2020 yılı itibarıyla 298’dir; ret kararımız da 302 olarak sonuçlandırılmıştır. Kısmen tavsiye, kısmen ret kararlarımız 88 adettir. Dostane çözüm yöntemiyle sonuçlandırılan dosya sayısı da 136 adettir. Yani sonuçlandırılan, önemli gördüğümüz dosya sayımız toplam olarak 824 adettir. Bu da başvuru sayısı itibarıyla üçte 1’in bir miktar üzerine geçmektedir.

Bizim de –biraz önce arz ettiğim gibi- öncelik verdiğimiz çözüm yöntemlerinden bir tanesi “dostane çözüm yöntemi” dediğimiz, başvuru yapıldıktan sonra kurumlarla irtibata geçtiğimizde sorunları bu anlamda çözmek istiyoruz. Burada 2 tane örnek vermek istiyorum. Çok güzel örnekler olduğu için sayın vekillerimizle bunları paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi: İstanbul Maltepe’de ikamet eden kısmen görme engelli bir hanımefendi, İstanbul Teknik Üniversitesinde görevli, servisle gidip gelirken Teknik Üniversite, servisi kullananların sayısında azalma olunca servisi kaldırmak durumunda kaldı. Dolayısıyla tek başına ta Maltepe’den İstanbul Teknik Üniversitesine gidiş gelişinde çok zorluk yaşadı, bize başvuru yaptı; Maltepe’deki kurumlardan birine geçmek istedi. Biz, Maltepe Kaymakamlığını,

diğer kurumları aradık. Maltepe Belediye Başkanının bizzat kendisiyle görüştüm, Maltepe Belediye Başkanı gerçekten uygun gördü ve hemen Duygu Gamze Çatmakaş Hanımefendi'yi yatay geçişle, dostane bir yöntemle Maltepe Belediyesine naklettik. Bize teşekkür etti. Yani, gurur verici bir şey. Bu anlamda biz de böyle sonuçlandığı zaman görevimizi yaptığımızı ve bir haz duyduğumuzu belirtmek isterim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Sadece siz değil, biz bile burada mutlu oluyoruz.

KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN – Şüphesiz, mutlaka.

Bunun dışında yine, Tarım ve Orman Bakanlığında görevli bir uzman arkadaşımızın –yakın zamanda oldu bu- isim benzerliği sebebiyle hakkında FETÖ üyeliği sebebiyle soruşturma açılmış, ifadeye çağrılmış. Adli makamlar tarafından ifadeye çağrılınca kurumu da bir disiplin soruşturması açmış ama bu soruşturma sürerken kendisinin başka bir kuruma normal memur statüsünde atamasını yapmış ancak biz kendileriyle görüşünce isim benzerliğini kabul ederek dostane çözümle tekrar eski uzmanlık kadrosuna ve Bakanlığa geri atadılar. Onun da bize ve zatiyelerinize teşekkürlerini iletmek isterim.

Bu anlamda başvurular ve sonuçlandırdığımız dosyalar vardır. Tavsiye kararlarımıza genel olarak uyulmaktadır ancak bazı kurumlar da gerekçe göstererek –o da onların hakkıdır diye düşünüyorum- uymadıklarını bildirmektedirler.

Sorularınız olursa cevaplamaya çalışırım.

Arzım bu kadardır. Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Celile Özlem Tunçak Hanımefendi.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Sayın Komisyon Başkanı, sayın milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

6328 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde bir kamu denetçisinin kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmesi hususu hüküm altına alınmıştır. Bu anlamda kadın ve çocuk haklarından sorumlu Kamu Denetçisi olarak görev yapmaktayım. Ayrıca, Kamu Başdenetçimiz Sayın Şeref Malkoç'un yaptığı iş bölümü çerçevesinde 2020 yılı itibarıyla insan hakları, engelli hakları, sosyal hizmetler, ailenin korunması ile çalışma ve sosyal güvenlik hayatına ilişkin şikâyetleri ben ve birimimdeki uzman arkadaşlar, ayrıca meslek elemanı sosyal çalışmacı arkadaşımızla birlikte sonuçlandırmaya çalışıyoruz.

Bu anlamda, kadının insan haklarından başlamak gerekirse, kadın ve erkek fırsat eşitliği, kadının insan haklarının korunması, güçlendirilmesi ile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda 2020 yılında da çalışmalarımız devam etmektedir. Burada ayrıksı olarak şunu ifade etmek isterim: Benden evvel sunum yapan bütün kamu denetçisi arkadaşlarla aynı minvalde; Kamu Denetçiliği Kurumu, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönünden denetim yapmaktadır. Görev alanımızın dışında olanlardan -Fatma Hanım'ın belirttiği gibi- biri de adli yargıya ulaşmış, orada görülmekte olan dosyalara bakamamaktadır. Bu anlamda kadına yönelik şiddet vakalarının – her ne kadar görmek istemesek de- ülkemizdeki sayısının arttığı düşünülürse adli yargıda görülmekte olduğundan dolayı bu minvaldeki dosyalara bakamamakta, ancak talep gelmesi hâlinde veya kadının durumuna göre sunulan rehberlik hizmetleri veya onun ulaşması gereken hizmetlere ulaşımı yönünde rehberlik ve danışmanlık yaparak görev alanımızın dışında, adli vaka olmasına rağmen konularla ilişkimizi sürdürmekteyiz.

Ayrıca, Kamu Denetçiliği Kurumu sadece şikâyet üzerine yaptığı dosya sayısı ve tavsiye kararları veya kararlarının dışında, hak arama kültürünün kamu nezdinde hem kamu bürokratları içinde hem de halk nezdinde yerleşmesi için birçok faaliyet de yapan bir Kurumdur. Bir vasfı da bu hak arama kültürünün, insan haklarının, iyi yönetim ilkelerinin ülkemizde yerleşmesini sağlamaya yönelik çalışmaları vardır. Bu anlamda, kadına karşı şiddet olayında da zihinsel dönüşümün sağlanması açısından çeşitli faaliyetlere Kamu Denetçiliği Kurumu olarak katılmaktayız. Bunun dışında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki Opuz-Türkiye kararındaki ilkeler çerçevesinde sadece adliye ve kolluk kuvvetlerinin tedbir kararları değil, bunun dışında da kamu idaresinde görev yapan arkadaşların şiddet yönünde muttali edildiği zaman sadece kararları uygulamakla değil, bir risk analizi yapmak suretiyle de kamu personelinin, özellikle kadın personeli bu yönde desteklemek, risk analizi yönünde gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu yönünde tavsiye kararlarımız vardır. Geçen yıl da burada bir tanesini Sağlık Bakanlığı nezdinde sayın milletvekillerimizin desteğiyle incelemiştik. Bu alanda geçtiğimiz bir yıl içinde kamu idarelerinde bu yöndeki farkındalığın buradaki komisyon toplantısından sonra da arttığını gözlemlemekteyim. Sevinerek de bunu ifade etmek istiyorum.

Sadece tek tek düşen adli vakalar değil, zihinsel dönüşümün uzun vadede görülecek etkisini, iğneyle kuyu kazmak veya bir taş üstüne taş koymak olarak Kamu Denetçiliği Kurumunda da bugörevi dikkatle yerine getirdiğimizi ifade etmek isterim. Bu anlamda istatistiksel olarak kadın hakları alanındaki başvuru az gözükmüş olsa bile –ifade ettiğim gibi- sadece dosya sayısı olarak bakmamak, bu konuda yapılan faaliyetleri de dikkate almak gerektiğini ifade etmek isterim.

Bunun dışında yaptığımız çalışmalara geçerek... Yani biz, bu kadına yönelik şiddeti önleme hususunda Aile Bakanlığımızın yaptığı, bakanlıklara böldüğü izleme faaliyetlerini de biz de izlemekte, dosya anlamında katkıda bulunmakta, alanda gördüğümüz hususlarda katkıda bulunmakta, o toplantılardaki kurumlardan gelen ifadeleri de kendi işlemlerimizde dikkate almaktayız.

Bunun yanında, çocuk hakları alanında ise, Ombudsmanlık kurumu olarak 18 yaş altı çocuklardan direkt başvuru alan tek kamu kurumuyuz. Bu anlamda, gerçekten çocukların da son derece bilinçli, hatta büyüklerden çok daha farklı alanlarda kendilerini ifade ettiğini, hak arama kültürünün yerleştiğini görmek de –benim 5’inci yılımda- tekrar sevinerek şahit olduğum bir durum. Bu anlamda, görev süremizde bizim de destek verdiğimiz ve tekrar İnsan Hakları İnceleme Komisyonu altında kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Çocuk Hakları Alt Komisyonunun kurulmasını sevinçle karşılamaktayız. Önümüzdeki süreçte daimi komisyon olarak da Meclis çatısı altında yer almasını bekliyoruz. Orayla da karşılıklı çalışmalar yapmakta olduğumuzu ifade edeyim.

Çocuk haklarından gelen, yani çocuktan direkt başvuru alabileceğimiz ayrı bir çocuk internetsayfası üzerinden başvuru mekanizmamız vardı. Gün geçtikçe orayı da kendi kadromuza kattığımız bilişim uzmanları vasıtasıyla geliştirmekteyiz. Bu alanda, başta çocuğun eğitim hakkı olmak üzere, pandemi döneminde de EBA yönünden, rehberlik hizmetleri yönünden, sağlıklı beslenme hakkının ihlal edilmesi yönünden -kantinler, hani 2020 yılı için düşündüğümüzde- başvurular gelmektedir. Ayrıca, biz, gene örnek bir kurum olarak Kamu Denetçiliği Kurumu Çocuk Hakları Stratejisi’ni uygulamaya koymuş bulunmaktayız ve çocuk dostu yaklaşımın kamu idarelerinde de yerleşmesi yönünde rehberlik faaliyeti yapmaktayız. Dolayısıyla, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’ndeki çocuğun katılım hakkı ve çocuğun yüksek yararı ilkesinin önceliklendirilmesi, bizim de çalışmalarımızda her çocuktan gelen başvuruda onlara meslek elemanları tarafından dönüş yapılması, kendi haklarında verilen kararlara da katılımının sağlanması bizim için önemlidir. Daha evvelden çocuk tesliminde hak ihlalleri hakkı ve nafakayla ilgili özel raporumuz yargı stratejisi içinde yer almış. Umarım en azından bu yasama döneminde yasalaşarak çocuk teslimindeki bizim raporumuzda geçen hususlar da kanun değişikliği aşamasında sistematik olarak alınmıştır. Onun da yani sadece karar vermek değil veyahut da rapor yapıp düzenlemek değil, bunun kanunlaşp uygulamaya geçişine kadar da izleme faaliyetini

Kamu Denetçiliği Kurumu her yıl itibarıyla yapmaktadır. Bu da çocuk teslimi hususu da bunlardan bir tanesidir. Tabii ki, alanda, başta UNİCEF’le iş birliği hâlinde çalışmalarımız devam etmektedir. Pandemi sürecinin etkisiyle, tabii, on-line çalışmalar yüz yüzenin yerini almıştır. Kamu Denetçiliği Kurumunun, çocuklarla ve gençlerle iletişim ve ilişkileri güçlendirme eğitim programı çerçevesinde hak arama, hak kavramı, çocuk hakları, Çocuk Hakları Sözleşmesi, konuyla ilgili uluslararası ve ulusal mevzuat, akrandan akrana eğitim hususları hem Kurumumuz uzmanları hem UNİCEF uzmanları ve Aile Bakanlığımızın çalışanlarıyla birlikte on-line da olsa -önce yüz yüzeydi, bu sene on-line olarak devam etmektedir- yapmaktayız.

Kamu Denetçiliği Kurumunda sorularla çocuk ve gençler için rehber hazırlandı. Erişim faaliyetlerine çocuk ve genç katılımının sağlanarak KDK çalışmaları hakkında farkındalığın artırılması ve toplumun farklı kesimlerinin bilinçlendirilmesi, çocuk ve gençlerin gerek eğitim ortamında gerekse sosyal çevrelerinde yer aldıkları faaliyetlerde eğitim programından edindikleri kazanımı aktarmaları hedeflenmektedir. Ayrıca, üniversitelerde ombudsmanlık grupları kurulmuştur. Onları da öncelikle ortaokuldaki, lisedeki bu Aile Bakanlığındaki çocuk komiteleri de başta olmak üzere, bizim de birlikte alanda çalıştığımız belediye çocuk meclisleriyle birlikte onların bu faaliyetlerinin daha sonra da ombudsmanlık kulüpleri olarak üniversitede devam etmesi, yetişkinlikte de işte, çekirdekten hak kavramına saygılı, hakkın nasıl aranacağını bilen bireylerin yetiştirilmesi de Kurumumuzun uzun vadeli misyonlarındanr.

Daha sonra “Ailenin Korunması” başlığı altında ise, biraz evvel belirttiğim çocuk teslimiyle ilişkili ve nafaka hususları vardı.

Engelli hakları ve sosyal hizmetlerde ise sosyal devletin görevi gereği kişinin onurlu bir yaşam sürdürmesi ve maddi manevi varlığını bu yönde geliştirmesi için gerekli koşulları, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti, sosyal güveni, sosyal güvenliği ve toplumsal dengeyi sağlamaktır. Bu anlamda, engelli haklarında çeşitli alanlarda ciddi başvurular gelmektedir. Her engelli grubunun kendince kamu hizmetlerine erişimde yaşadığı engel ve sorunlar vardır. Bu anlamda da yardımcı olunmaya çalışılmaktadır. En fazla evde bakım aylıkları, engelli aylıklarının bağlanması talebi başvurusu yapılmakta, bağlanan aylıkların usulsüz bir şekilde kesildiği, muhtaçlık kriterlerininve ilgili mevzuata diğer koşulların sağlanmasına rağmen sosyal yardımların bağlanmadığıyla, yurt genelinde sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının yürüttüğü kamu hizmetleriyle ilgili iddialar hakkında başvuru yapılmaktadır. Engellilerin ayrıca ücretsiz seyahat hakkı, refakatçi hakkı, evde bakım hizmeti kapsamında yürütülen hizmetlere erişimi, korunmaya ve bakıma muhtaç engellilerin yaşadığı sıkıntılar, şehit ve gazi ailelerinin yaşadığı sıkıntılar, engelliler aleyhine ayrımcılık, belediyeler tarafından verilen sosyal yardımlar konusunda yaşanan sıkıntılar, pandemi nedeniyle de sosyal yardım konusunda hayli artan başvurular olmuştur bunlarda ama Kurumumuzun hangi idarelerin, hangi yardım ve hizmetleri yürüttüğünü takip etmeyi... Biz, bu konuda, uzman arkadaşlarımız, hangi SYDV’lerden mi, Aile Bakanlığı mı, belediye mi veya diğer kimden hangi yardımlar yapıldığı hususunda vatandaşımızı yönlendirmekte, aracılık yapmakta ve çoğunu dostane bir şekilde çözümlemekteyiz. Özellikle pandemi döneminde bize çok yoğun başvuru oldu ama bunların büyük bir kısmını araya girmemizle çözdük, bağlandı. Dolayısıyla, çocuk haklarında ve engellilerde çok gönderme kararımız olmakla birlikte, gönderme kararımız sonrasındaki çözüm oranımız da hayli yüksek olduğu için biz de bu konuyu sevinçle karşılıyoruz. Ayrıca insan hakları alanında ve çocukla ilgili konularda menfaat ihlali aramadığımız için çeşitli avukatlardan, STK’lerden ve ilgili kişilerden bize başvurular gelmektedir. Bu konuda ceza infaz kurumlarında yaşanan hak ihlalleri, dilekçe ve bilgi edinme hakkı, seçme seçilme hakkı, vatandaşlık hakkı, seyahat hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, kötü muameleyle ilgili şikâyet başvuruları olmuştur.

Ayrıca çalışma ve sosyal güvenlik alanına gelince... Her zaman sona kalıyor ama bu sefer müsaade ederseniz biraz çalışma hayatını...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Zaten ikinci süreyi uzattım, süreniz var.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK - Çalışma hayatında da başta sadece taşeron işçilerdi fakat taşeron işçilerin bu kadroya alınmalarıyla birlikte Kurumumuz önemli bir görevi ifa etti, bu meslek kodları ve diğer husus alanlarında. Şimdi, benim görev alanımda sadece taşeron olarak kalmış olan işçilerin sorunları gelmektedir. Bunlar da özellikle, İŞKUR, işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği, nakdî ücret desteği alanındadır. Sosyal güvenlik alanında ise sigortalılık tescil işlemleri, sosyal güvenlik mevzuatındaki zamanasımı uygulamasından kaynaklanan sıkıntılar, maluliyet tespit işlemlerine karşı yapılan itirazlar. Burada, Sosyal Güvenlik Kurumu Yüksek Sağlık Kurulunun verdiği karardan sonra vatandaşımız mahkemeye gitmekteydi, mahkeme kararını SGK uygulamaktaydı. O ara mekanizmaya biz, Adli Tıpla da konuşarak, SGK'yle de iletişimi sağlayarak bize başvurulduğu zaman Adli Tıp Kurumuna biz gönderiyoruz, oradan aldığımız, işte, sağlık kurumuna gönderiyoruz vatandaşı, bilgilerini, dosyalarını topluyoruz çünkü mahkeme de olsa Adli Tıp Kurumuna bilirkişi olarak gönderecek, biz de oraya gönderiyoruz. Biz altı aylık kısa bir süre çerçevesinde bu konuda Yüksek Sağlık Kurulunun yani SGK'deki Yüksek Sağlık Kurulu ile Adli Tıp Kurumu arasında bir mütenakazlık varsa tekrar değerlendirilmesi ve bu anlamda karar alınması için Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderiyoruz. En azından bir diğer kurumumuzun, hak arama kültürünün yerleşmesi dışında devlet ile vatandaş davalık duruma getirmeme hususunda da en azından bu maluliyet alanında gözle görülür bir katkımız olduğunu söylemek isterim. BAĞ-KUR sigortalılarının geçmişe yönelik hesaplamalarında, polis akademisinde geçen sürelerinin borçlanma taleplerinde... Sigortalılık başlangıç tarihi olarak kurum ile vatandaş arasındaki husus 2008 yasa değişikliğinden sonra sigortalılık başlangıç tarihinin emeklilikte yaşa tesiri nedeniyle fazlasıyla bu anlamda da şikâyet dosyalarımız oluyor. Sevindirici olan şu ki: Sosyal Güvenlik Kurumunda, biz de orayla ilgili hem bir iyi, bir kötü en azından bu yıl kararı buraya sunduk. Şöyle ki: Oradaki arkadaşlarımızla ilişki hâlinde olup zaten çözülebilecek sorunları dostane olarak çözüyoruz ama bazen kanun değişikliğinin gerektiği veya kanunun yorumunda bazen anlaşmazlığa düşülüp uyulmadığı kararlar olabiliyor ama çoğunlukla dostane bir şekilde veya karşılıklı görüş alışverişi içinde çözdüğümüzü söyleyebilirim. Ayrıca, pandemi nedeniyle çıkan genelgeleri de Kurumumuza şikâyetleri olmuştu. Pandeminin ilk dönemindeki 65 yaş ve üzeri kişilerin kronik rahatsızlığı ama çalışanların çıkmak zorunda kalması, noterlere gitmek zorunluluğu, sokağa çıkma yasağı nedeniyle çocuk görüşü tesliminin aksaması hakkında pandemi desteğinden faydalanmaları hususundaki hususlar, uzaktan eğitim güçlüğü hakkındaki genelgelere münhasır gelen başvuruları ise sürenin çabuk halledilmesi açısından genelge sahibi İçişleri Bakanlığıyla hemen gönderme kararı sonrası iletişim kurulmuş. Dolayısıyla bu çocuk teslimi hususunda babalar mesela sadece hafta sonu görüşebiliyordu ama sokağa çıkma yasağı yüzünden görüşemedikleri, başvuru gönderme kararımızdan sonra genelgede düzeltme yapılmıştır.

Hayatın hem gündelik aşamasında hem de uzun vadeli, orta vadeli anlamda Kurumumuzun misyon ve vizyonuna uygun hem kararlar hem faaliyetler içinde olduğumuzu belirtir, saygılarımı sunarım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Çok teşekkür ediyoruz.

Çok Değerli Kamu Denetçisi Arkadaşlar, 2012 yılında kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, sizin nezdinizde her yıl halkımız tarafından daha da benimsenerek hak arama kültüründe anlaşma çoğalıyor. Dolayısıyla özellikle yaptığımız tavsiye kararları neticesinde olumlu kararların çıkması hem sizleri hem bizleri mutlu ediyor. Bundan dolayı da gerek Başdenetçimiz Şeref Malkoç Bey'e ve gerek sizlere teşekkür ediyorum.

Şimdi söz almak isteyen milletvekili arkadaşlara söz vereceğim.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Efendim, sunumlarınız için hepinize çok teşekkür ediyorum. Hakikaten bizi bilgilendirdiniz, çok mutlu oldum, keyifli bir sunum oldu.

Tabii ki vekil arkadaşlarımızdan iktidar partisinden kimse yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Başkan var burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bence söyleyin, burada bir sorun var. Milletvekilleri gelip dinlemeyecekse böyle bir sunuma, bu emeğe yazık günah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Şimdi, tabii, Genel Kurulun çalıştığı saate denk gelince...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım, yoklama yapılmıyor, bir şey yapılmıyor Genel Kurulda, şimdi gidebiliriz. Yani çok değerli bir konu işleniyor, çok kıymetli, çok değerli. Benim sizden istirhamım... Burada bu konuyu kapatıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Komisyon üyelerimize ayrıca söyleyeceğiz inşallah.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet yani bence önemli.

Şimdi, sunumlar çok kıymetli, çok değerli. Yalnız, sizden istirhamım: İlk kurulduğu dönemlerde -hani nasıl burada her kamu denetçisi arkadaşımızın sorumlu olduğu bir birim var şu anda- o dönemde bu her birimle ilgili çıkan kararlar ayrı kitapçıklar şeklinde, konu başlıkları şeklinde yayınlanıyordu. Yani kararları bulabilme, erişim açısından çok daha büyük bir kolaylık sağlanıyordu. Eğer ben kaçırdıysam beni lütfen düzeltiniz, sanki o uygulamadan vazgeçildi gibi. Kitap mı basılmıyor, yoksa internette mi aynı şekilde yayınlanıyor? Eğer o uygulamadan vazgeçildiyse bence yanlış olmuştur diye düşünüyorum. O uygulama iyi bir metot, yöntemdi kararları bulabilme açısından. Yani her kamu denetçisi arkadaşımızın kendisiyle ilgili çıkan kararları, gerek tavsiye mahiyetinde olan kararları gerek uzlaştırmaya gönderilen... Yani o iyi bir yöntemdi, o yönteme bence sadık kalmakta yarar var diye düşünüyorum.

Evet, şimdi, raporda deniliyor ki: “Hak arama kültürü açısından en az şikâyetlerin geldiği yer Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri.” Şimdi, bununla ilgili, bize gelen şikâyetlerle ilgili ben bizzat Kurumunuza başvurdum; teşekkür ederim yani hakikaten, hak, hukuk, adalet açısından iyi yönetim ilkelerine uygun bir vaziyette tavsiye kararları verdiniz, emeklerinize sağlık. Yalnız orada vatandaş şunu biliyor: Kamu Denetçiliği Kurumunu (Ombudsmanlık) ücretli zannediyor yani ücretle başvurulduğunu, paralı başvurulduğunu düşünüyor. “Peki, biz avukatlı başvurmak zorunda mıyız, avukat tutmak zorunda mıyız?” bu şekilde vatandaş bilgisiz bu konuda yani yeteri kadar Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili bilgi ve tanıtım yok, eksik. Şimdi, bu anlamda, peki, ne yapmak lazım? Bir çarpıcı örnek verirsem belki önerim daha -tam şablon- oturur. Diyelim ki vatandaş bulunduğu yerdeki kaymakamı şikâyet edecek veya bulunduğu yerdeki il valisinin uygulamasını şikâyet edecek. Peki, şikâyeti nasıl yapacak? O ilde internet de iyi çalışmıyor, köyde diyelim. Belki şeytanın avukatlığını yapıyorum ama “Efendim, bu kişi mektupla bize başvurabilir, başvurmak istedikten sonra yolları mümkündür.” diyeceksiniz. Doğru ama benim şahsi düşüncem -yani bunun karar ve takdiri sizlere ait, yerindelik denetimini siz daha iyi bilirsiniz bizden- bölge adliye mahkemeleri nasıl Türkiye’nin her tarafında yoksa, belirli bölgelerde kurulmuş ise acaba onu da baz alarak o bölgelerde birer tane şube açılmaz mı İstanbul’da şube açtığınız gibi? Yani bence hak arama kültürünün yaygınlaşması açısından çok iyi olur. Çünkü valiyi veya kaymakamı veya oradaki birimi şikâyet edecek olan vatandaş çekinir “Bana baskı yapılamaz mı?” diye. Hatta ve hatta daha enteresan, ben o vatandaşlara şunu söylüyorum: Kamu Denetçiliği Kanunu

gereği siz dilerseniz, talep ederseniz Kamu Denetçiliği Kurumu şikâyetçi olarak sizin adınızı gizli de tutabilir, sizin isminizi ifşa etmeyebilir; bu, sizin talebinize bağlı. Yani eğer tabii ki bu şekilde tane tane açıklayıcı bir vaziyette yapabilirsek çok daha yerinde olur ve böyle bir planlamaya ihtiyaç var.

Şimdi, pasaportla ilgili sorunu hallettiniz ama bunu da ben Sayın Başkanımızdan istirham edeyim: Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumu üyesi arkadaşlarımızın Türkiye’deki -bahsettiler zaten- yasama, yargıyla ve askeriyeye ilgili, belli kısımla ilgili denetleyemedikleri alan var, onun dışında uçan kuştan bile hesap soruyorlar yani hukuk dışına çıkmışsa, sığındıkları liman hukuk limanı. Şimdi, böyle olunca, genel müdürle birlikte geliyor, bir saat öncesi hesabı aldı, hesap soruyor, birlikte havaalanına geldiler, Kamu Denetçiliği Kurumunun kendisi normal vatandaşın gittiği gibi uçak uçuşu yapacak, o denetlediği genel müdür de VIP’den geçecek. Arkadaşlar, bu böyle olmaz. Sizden istirham ediyorum... Yani insan kendi adına bir şey isteyemez ama kendi adına da değil aslında, Kurumun saygınlığı anlamında, yoksa kendi adına ne isteyecekler ki yani vatandaş gibi yaşıyorlar zaten. Yani benim sizden istirhamım, kalkıp belediye başkanını denetleyecek, bir kurumun müdürünü denetleyecek, o gelecek VIP’den geçecek... Kamu Denetçiliği Kurumunda, tamam, şu andaki bazı arkadaşlarımız milletvekilidir, geçiyorlar ama olmayanlar var, gelecekte de olmayanlar olacak yani hep milletvekili olacak hâli yok ya. Yani bence kurumsal anlamda bunu sizler...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Tavsiye kararınız...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tavsiye kararım şu: Bu Cumhurbaşkanlığı ve oradaki protokol bakanlığında kim yetkiliyse Devlet Hava Meydanlarına bir yazı gönderirse gayet rahat oradan geçilir yani kanuna gerek yok, yönetmeliğe gerek yok yani bir yazı, bir dilekçe, bunda bir şey yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Anlaşılmıştır Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Diğer konu: Kamu Denetçiliği Kurumu personeli Sayın Abdullah Önsöz Beyefendi’nin vefatını biz üzüntüyle öğrendik; merhuma Allah’tan rahmet diliyoruz, ailesine, sevenlerine ve Kamu Denetçiliği Kurumunun mesai arkadaşlarına başsağlığı diliyoruz.

Son söz olarak şununla ben bitirmek istiyorum, belki uzattım, özür diliyorum Başkanım, tabii, diğer milletvekilleri olmayınca onların da hakkını ben kullanmış olayım bari: Şimdi, burada, çocuklarla ilgili, Özlem Hanım, sizi ben kutluyorum ancak şöyle bir sıkıntımız var, size geldi mi gelmedi mi, bilmiyorum, o alanı da öğrenmek istiyorum: Şimdi, sayın meslektaşım bana gülüyor, hepinizi kutluyorum, sadece Özlem Hanım’ı değil yani. Şimdi, bu nafakasını ödemeyen kişilerle ilgili, biliyorsunuz, para cezası çıkıyor, onu da ödemeyince hapse dönüşüyor. Şimdi, bu pandemi nedeniyle -İnfaz Yasası’ndan üstat bahsetti- iyileştirmelerden dolayı o süreyi dışarıda geçirmiş kabul ediliyor, infaz edilmiş sayıldığı için. Şimdi, bu nafaka alacaklı olan çocuk ve aileler mağdur durumda. Yani nafaka yükümlüsü, nafaka ödeyecek olan kişiye mahkeme para cezasını veriyor, ödemediği için devlet de diyor: “Kardeşim, sen git, dışarıda geçir o süreni, işte pandemi koşulları, ben seni sanki cezaevine girmiş gibi kabul ediyorum.” Ama o çocuk ile o nafaka alacaklısı ne durumda? Bununla ilgili şikâyetler var mı yok mu, bilemiyorum, eğer yoksa tabii ki resen hareket etme yetkisinde... İşte, Sayın Başkanım, sizden istirham ediyorum, Allah rızası için ya, benim için değil kendin için değil arkadaşlar için değil yani onlar da o kadar “Aman bizi yetkilerle donatın; biz herkesin başına, kafasına, ensesine vuralım.” öyle bir niyetleri de yok. Tamamen iyi bir yönetim için resen araştırma yetkisini, resen hareket etme yetkisini de verin bir öneri anlamında. Mesela, bu sorunla ilgili Sayın Kamu Denetçisi arkadaşımız resen hareket ederdi, işte, bu şekilde sıkıntısı olan çocuklarla, ailelerle en azından harekete geçerlerdi. Burada, işte, sosyal devlet kendini bu tür durumlarda hissettirir.

Söz verdiğiniz için -evet, Komisyonunuzun üyesi değilim ama yani Alt Komisyon üyesi değilim, sözü de uzattım, kusura bakmayın, özür diliyorum- dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Çalışmalarınızın başarılı, verimli geçmesini diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Evet, teşekkür ediyorum.

Özellikle, resen incelemeye ilgili komisyon kurulmadan önce orada otuyordum, Ali Haydar Bey’le görüştük, yani 2018 Yılı Raporu incelemesinde de alt komisyon başkanıydım, o zaman çok istediğimiz ve hep beraber olması gerektiğiyle ilgili hemfikir olduğumuz resen inceleme yetkisinin olması için -ki örnek ülkelerde var- bu yıl yine gayret göstereceğiz, bakalım, hayırlısı olsun diyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, teklifi var şu anda Mecliste isterseniz ben çekeyim, siz imza atın, verin, ben vermişim teklifi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Yani onu biz grubumuzla görüşürüz, bakarız duruma.

Teşekkür ediyorum Mahmut Bey.

Şimdi, Ali Haydar Hakverdi Ankara Milletvekilimiz, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli bürokrat arkadaşlar; hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz size çok kıymet veriyoruz. Gerçekten çok kıymetlisiniz ve ara ara iki yıldır neredeyse mesai yapıyoruz ve her koşulda ben Kurumu destekliyorum, yaptığı işleri destekliyorum bir muhalefet partisi üyesi olarak çünkü genel sistematüğün içerisinde de kıymetlisiniz. Şöyle, hani, bir tekleştirme, devlet erkinin tek elde toplanmasına karşın siz yargının da bu kadar göbekten iktidara yaklaştığı günde nefes aldığımız, hani, bir itiraz edebildiğimiz bir başvuru makamısınız, biz öyle görüyoruz ve hani, hukuk sisteminin de yargının da tekelleştığı, iktidara neredeyse tamamen hani onun gözüne baktığı -bizim duruşumuz böyledir, değerlendirmemiz- yerde size cesaret vermemiz lazım gerektiğini düşünüyoruz. Bir tarafta devlet var bir tarafta da vatandaş var. Devletle problem yaşayan, sıkıntı yaşayan, o güçlü erke rağmen yanlış uygulayıcılara karşı vatandaşın yanında durmanız sebebiyle biz sizin yanınızda duruyoruz ve durmaya da devam edeceğiz. İtirazlarımız var mı? Evet, var, kuruluş şekline, atama şekline. Keşke Parlamentoyu yansıtan bir temsiliyetiniz olsaydı, biz çok isterdik ama “Çoğunluk kimdeyse hepsini alır.” modelini biz kabul etmiyoruz, çoğunluk kimse hepsini alır değil de temsiliyet sağlanırsa daha adaletli, daha hakkaniyetli bir kurum olabileceğini düşünüyoruz sadece size dair değil her yerde ama durduğumuz yer itibarıyla biz ülkeye ve mevcut sisteme karşı bakış açımızla beraber sizin gibi nefes alabileceğimiz kurumların desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz hem iktidar erkine karşı vatandaşın yanında olabilmek adına hem de bir yanlış varsa yanlıştan dönülme yollarının daha da çoklaştırılması adına desteklenmeniz gerektiğini düşünüyoruz. Bu sebeple bütçe anlamıyla, personel anlamıyla, her anlamla daha güçlü olmalısınız, o yüzden bizim üstümüze ne düşüyorsa durduğumuz yer itibarıyla biz desteğe hazırız, resen denetim olur, başka şeyler olur, Sayın Başkanla da konuştuk.

Şimdi, başvuru oranlarına baktığımızda da tek artan, neredeyse tek artan, sosyal hizmetlerde oran artmış ama en çok ekonomi, maliye ve vergi konusunda 2019 ile 2020 arasında artış var, neredeyse hepsi düşerken bu kesimlerde yüzde 7’den yüzde 80’e çıkan bir oran var. Aslında siz bir taraftan da bir araştırmayı yapmış oluyorsunuz, biraz toplumun tahlilini yapmış oluyorsunuz yani toplumun yaralarını... O zaman ekonomi, maliye ve vergi konusunda toplumda şikâyet var. Bunu iktidarın da göz önüne alması, buna göre önlem alması lazım. Aslında her anlamıyla kıymetli iş yapıyorsunuz, en çok şikâyet nereden geliyorsa oraya bakması lazım. Oraya bakmayan iktidar değişir, bunu da görebilmeleri lazım. Bu oranlar düşüyorsa... Elbette ki artacak çünkü kurumun tanınırlığıyla beraber müracaatlar artacak vesaire o ayrı bir denge ama buradaki oransal değişim de vatandaşın hâlini gösterir bir değişimi gösteriyor aslında biz oradan bu verileri de alıyoruz.

Bir örnekle bitireceğim: Mesela sizin Kurumunuzu tanıdıktan sonra sizin Kurumunuza birkaç başvuru yönlendirmek istedim. İşte, öğrencilerin sınav erteleme talebi vardı, ÖSYM’ye başvuralım dedik ama oradan olumsuz karar aldık çünkü kendine göre gerekçeleri vardı. Başka bir şey, personelle

ilgili bir başvuruda size yönlendirme yaptım. Emekliliği gelmiş ama emekli olmak istemeyen RTÜK'te çalışan bir personel sürgün niyetine Ankara'dan Diyarbakır'a tayinini çıkarmışlar, hiçbir gerekçe yok, hiçbir şey yok. O kadar açık ve net ki durum. Yani kişiye biraz eza verelim, o da emekli olsun, o kadar net, benim gördüğüm oydu, başka şekilde değerlendirebilirsiniz, hiçbir hukuki gerekçe yok. Başvuru yaptım, lehte veya aleyhte tavsiye kararı alamadım. Bir karar var, muhtemelen biliyorsunuzdur, karar hani, topu yuvarlama, çevirme denir ya öyle bir karar, bence cesur olmanız gerekir, cesur kararlar verebilmeniz gerekir. Ben karara baktığımda, evet, haklı mı, haksız mı, bir tavsiye de bulundunuz mu, bulunmadınız mı ben bunu göremedim. Bence cesur davranabilmelisiniz. Çekinmeden daha rahat tavsiye kararları alabilirsiniz zaten iktidarla berabersiniz, e, muhalefet te yanınızda, daha ne istiyorsunuz? Sizden güçlü kim olabilir yani, bence cesur olabilirsiniz, her türlü biz desteğe hazırız.

Emekleriniz için, burada, bu özverili raporunuz ve değerlendirmeniz için biz size teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Tabii, şunu da belirtiyim yani Türkiye yasama, yargı, yürütme erklerinden oluşan güçlü bir hukuk devletidir. Devlet erkinin tek elde toplanması söz konusu değildir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Seni alkışlıyorum Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Cumhurbaşkanı'nın Anayasa'dan aldığı yetkiyle görev alanı vardır, Meclisin vardır, diğer erklerinki vardır, bunu belirtiyim ve teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun Hüda Kaya İstanbul Milletvekili.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kamu Denetçiliği Kurumundan gelen arkadaşlara da hoş geldiniz diyorum.

Hayırlı hizmetler, halkımızın, vatandaşımızın yararına, problemlerimizin çözümü noktasında gerçekten hayırlı sonuçlar alabileceğimiz hizmetler diliyorum. Elbette ki bunun için muhalefetiyle, iktidarıyla, devletin tüm mekanizmalarıyla bir dayanışma ortaya konulması, desteklenmesi, halkımızın nefes alabilmesi, çözüme gidilebilmesi tüm sorunlar noktasında bir dayanışma gerçekten çok önemli, insani anlamda önemli, ülkemiz adına önemli, halkımız adına çok önemli ve yönetim mekanizması noktasında Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Kamu Denetçiliği Kurumunun, devletin tüm diğer birimleri noktasında böyle bir iletişim, destekleşme, dayanışma tabii ki çok önemli. Ne kadar gerçekleştirilebilirse, başarılıbilirse bu anlamda büyük bir değeri olabilir.

83 milyon insanımızın binbir çeşit düşünce, renk, temsiliyet, inanç profiline sahip olduğu bir mozaik toplum olduğumuz Anadolu coğrafyasında tüm insanlarımızı tek bir kimliğe, tek bir renge mahkûm edebilmemiz elbette ki mümkün değil, tek bir renk ve kimlik çerçevesi içerisinde bütün insanların değerlendirilebilmesi elbette ki mümkün değil. Tüm kurumsal temsiliyetlerde de hatta Genel Kurula varıncaya kadar, Genel Kuruldaki çoğunluğun, muhalefetin teklif ettiği doğru bile olsa “Bunu biz ayarlarız.” babında yaklaşılmasından tutun, devletin tüm kurumlarında farklı düşünenler ve muhalefetin temsiliyeti, farklı düşüncelerin de katkıda bulunması, ülkemizin, insanlarımızın, halkımızın yararına düşüncelerine başvurulabilmesi, onların da değerlendirmelerinin kale alınabilmesi, en azından bu ülkenin insanıyız, yetkilisiyiz, vatandaşınız noktasında insanlarımızın bu aidiyetinin geliştirilmesi noktasında bu zayıf profilin giderilmesi keşke gerçekleştirilebilseydi; bu zafiyet, bu sıkıntı maalesef ki KDK üzerinde de geçerli. Sadece burada tabii ki Komisyon toplantıdan toplantıya bulunduğumuzda ancak dinleyebiliyor çalışmaları, yoksa daha önce Sayın Başkan Şeref Malkoç, “Çok yakınız, gelin, ziyaret edin, konuşalım.” demişti sağ olsun kendisi fakat Türkiye'nin, özellikle de muhalefetin yani içinde bulunduğumuz yoğunluk ve seferilik içerisinde maalesef pek mümkün olmadı, gerçekten şahsen istemiş olmama rağmen. Sadece toplantıdan toplantıya, Komisyondan Komisyona adapte olmaya çalışıyoruz, anlamaya çalışıyoruz, mekanizmayı tanımaya çalışıyoruz maalesef ki. Fakat

bu noktada sadece bir alt komisyon oluşturulmasıyla bizler bu ayrıntılı raporu inceleme şeklinde değil, dinleme şeklinde değiliz, saatlere, dakikalara sıkıştırılmış bir vaziyette değil, tabii ki bunu keşke daha pratik anlamda değerlendirebilme, birbirimizi dinleyebilme, paylaşabilme, paslaşabilme imkânlarımız gerçekten olabilseydi.

Ben daha fazla uzatmak istemiyorum, teşekkür ederim.

Arkadaşlarımızın her biri kendi birimleriyle ilgili gerçekten toplumumuzun her kesimine dokunan sorunlara değindiler, başvurulardan bahsettiler, gerçekten bunlar çok önemli, insanlarımızın başvurabileceği bir mekanizmanın olması ve çözüme gidilebilecek şekilde bunların değerlendirilmesi, insanlarımızın muhatap bulması tabii ki bu anlamda önemli. Ben şimdilik sadece EBA'yla ilgili öğrencilerimizin ama Türkiye'nin her köşesinde yani başta büyük şehirlerimiz olmak üzere ki büyük şehirlerde bile internet noktasında ciddi sıkıntı yaşayan, internete girebilme noktasında tablet, telefon gibi cihaz sıkıntısı yaşayan, bu benim kendi ailemde bile var yani kendi torunlarım dahi bunu yaşıyor, bunu açıkça ifade ediyorum. Yani bir evde 3-4 öğrenci olunca aynı saatlerde maalesef yetişemiyorsunuz yani biz bile İstanbul'da buna yetişemiyorsak karşılaştığımız o kadar daha farklı, vahim sorunlar var ki öğrenciler, karda kışta kilometrelerce yol yürüyüp internetin çekebildiği kırsal dağ yollarında belli bir noktaya kadar giderek interneti açık havada çekirtmeye çalışıyorlar, dersleri yakalamaya çalışıyorlar, çok vahim manzaralarla karşılaştık. Bu noktada sizlere başvurular oldu mu? Bunlarla ilgili çözüm ve öneriler noktasında nasıl sonuca bağlandı? Bunlarla da ilgili bilgi alırsak... Şimdilik bu kadarını söylüyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Biz teşekkür ediyoruz.

Sevda Hanım...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Başka bir toplantım olduğu için... Ben de emekleriniz için çok teşekkür ederim. Ben İnsan Hakları Komisyonuna da yeni katıldım, bu Komisyonumuz da yeni kuruldu. Değerlendirmeler için teşekkür ederim, zaten tutanaklardan da okuyacağım. Bir sonraki toplantıda da görüşlerimi bildiririm.

Görüşmek üzere yeniden.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Değerli milletvekillerimiz, değerli kamu denetçisi arkadaşlar, değerli katılımcılar; ben de hepinize teşekkür ediyorum.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Cevap değil de bir teşekkür edebiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Kısa bir cevap verebilir...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – İnternet konusunda...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – ...hem internet konusunda hem Hüda Hanım sordu.

Buyurun Yahya Bey, ben size söz vereyim o zaman.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; yapmış olduğunuz güzel temenniler ve güzel katkılar için ben de sizlere çok teşekkür ediyorum.

Sözlerimin başında da ifade ettiğim üzere, iktidar-muhalefet ayrımı olmaksızın hepimiz aynı tarafa bakıyoruz, baktığımız taraf vatandaşımızın devlet kurumlarından, devlet uygulamalarından muzdarip olduğu konularla ilgili onların hayatını kolaylaştırmak, onların hak arama önündeki engelleri olabildiğince ortadan kaldırmak, kaldı ki Ombudsmanlık Kurumunun Türkiye'ye kazandırılması kendi başına bu alternatif yolların türetilmesinden bir tanesidir yani alternatif çözüm yolları dediğimiz uzlaştırma, arabulucuk ve benzeri ama esas olarak müesseseleşip Türkiye'nin gündemine oturan

Ombudsmanlık Kurumu kendi başına bu işleri halletmekle ilgili bir konudur. Tabii, günlük hayatımızda her şeyi çözebildiğimiz, her yere ulaştığımız, her konuyla ilgili dertlere derman olduğumuz iddiasında değiliz ama gün geçtikçe bu etkinliğin artması noktasında sizlerin bu desteği olduğu müddetçe, milletvekillerimiz işte bizim de Kurum olarak elde etmeyi düşündüğümüz, özellikle Kurumun hayatiyetini devam ettirdiği süreçte eksiklik olarak algıladığımız konuları gündeme getirdiler, bunların önemli bir kısmı yasa değişikliği gerektiriyor. Sizlerin bu destekleri bizim arkamızda olduğu müddetçe ben bunların da olacağına inanıyorum. Olduğu takdirde, ifade edildiği üzere insanlara alternatif yoldan, farklı bir yoldan, farklı bir gözle, üçüncü bir göz olarak meseleleri görüp, hep söylüyoruz yani devlete de hasım olarak değil, onların karşıtı olarak değil, onlara yol gösterici yönetim ilkeleri çerçevesinde onlara yardımcı olmak adına bir çalışma yürütenin gayreti içerisindeyiz.

Mahmut Bey'in bölgelerle alakalı temsilcilik kurulması meselesi ilk göreve başladığımız sıralarda da gündemimizde olan bir konuydu. Malumunuz kanunumuzda böyle bir yetkimiz de var kurmayla alakalı ama uygulamada gitgide insanların daha çok interneti kullanması, hele son zamanlarda, son günlerde yenilenen sayfamızla beraber daha fazla bu imkânın geniş çevreler tarafından kullanılmasıyla beraber doğrusu bu ihtiyaç biraz geri plana düştü gibi çünkü İstanbul'daki bürodan da başvuru almaktan ziyade orada bir temsilciliğimizin daha çok olması mahiyetiyle bugün fonksiyon icra ediyor. Yani bu şekilde çok büyük pratik ihtiyaç yok gibi, belki genel olarak yürüttüğümüz tanıtım faaliyetlerimiz, bölge toplantılarımız vesaireleri yaygınlaştırarak ki bunu da yapıyoruz, "40 Soruda Ombudsmanlık" ve benzeri çalışmalarla da şeyi ortaya koyuyoruz yani buranın bedava bir başvuru yolu olduğunu, kolay erişilebildiğini, başvuruyla alakalı bütün yolları yol gösterici nitelikte gerek o rehberlerde gerek internette göstermeye çalışıyoruz ama bahsettiği şekilde internete erişemeyen, efendim, eğitim durumu nedeniyle veya ekonomik durumları nedeniyle bunlara ulaşamayan insanlar da olabilir. Bu konuda da bir hassasiyeti ifade etmem lazım, belki devlet kurumları arasında başvuru yapılıp da bu başvuruyla alakalı kimliğin gizli tutulması noktasında en hassasiyet gösteren Kurul biziz, ta ki bazen o gizlilik meselesinin kaldırılması gerekiyor çünkü kişi kendisiyle ilgili bir talepte bulunuyor, buna rağmen "Bunu gizleyin." diyor, onu gizlediğiniz zaman onun hakkını orada elde etme imkânınız yok yani x şahsı diye bir şey hak elde edemiyorsunuz ama bunun haricinde kendisini sosyal anlamda, ne bileyim, siyasi anlamda, diğer anlamda aleniyete intikal ettiği zaman sıkıntı yaşayacağı nitelikte bir konuyla kesinlikle bu kimlik gizli tutuluyor, mevzuatımızda da bu var yani bu da önemli bir ayrıntı kanaatimce.

Ali Haydar Bey güzel sözler söyledi, teşekkür ediyoruz kendisine. Yani bir nefes alma mekanizması gibi görmesi bize bir gurur verir yani eğer böyle bir şey az da olsa, belli bir kesim, belli insanların derdine derman dahi olmuşsak onların "Allah razı olsun." temennisini almışsak teşekkür ediyoruz.

Hüda Hanım da aynı şekilde çok güzel temennilerde bulundu, kendisine de teşekkür ediyoruz.

EBA'yla alakalı arkadaşlarımız bir not iletiler, velilerin başvuruları geldi, gelmeye devam ediyor, 50 civarında başvuru olmuş bu konuyla alakalı Kurumumuza gelen. Doğrudan Kurumumuza başvuru yaptıklarında MEB'e gönderme kararı verilerek hızlıca Milli Eğitim Bakanlığının bu sorundan haberdar olması şeklinde bir uygulama geliştirmişiz. Bizim, malum, gönderme kararlarımızın adı, o işi çözmüşüz gibi görünmüyor; hatta arkadaşımızın birisi ifade etti, incelemelikte bile bazen netice aldığımız konular oluyor çünkü iptida ediyor, haberdar oluyor Kurum ama göndermede biz tam tersine bir iki paragraf âdeta "Şunu şöyle yapın, bize böyle bir başvuru geldi ama bu anlamda da bir eksiklik olduğunu gördük, bunu yapın." anlamında ifadeler geçiyor. Dolayısıyla gönderme kararlarımızın neticesinde de çok sonuç aldığımız yani olumlu sonuç aldığımız örnekler var.

Ben bütün katkı veren arkadaşlara teşekkür ediyorum.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Bir ilave yapabilir miyim?

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN - Bir ilave yapmak istiyor Özlem Hanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Buyurun Celile Hanım.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Ben de Yahya Bey’in dediklerine katılıyorum, çok teşekkür ediyorum olumlu yorumlar için.

Ben sorulara kısa kısa cevap vererek başlayayım.

Biz çocuk hakları alanında olan başvuruları yıllık raporumuz yayınladıktan sonra Meclis açılışında ayrıca ayırıp üç yıldır ayrı basıyoruz. Bunların çocuk ombudsmanlığı ağı var çünkü, Avrupa çocuk ombudsmanlığı veya genelde yurt dışında ayrı çocuk ombudsmanlıkları olduğu için oradaki çalışmalarda ve kolay kullanılabilir olmak adına çocuk haklarını ayrı basıyoruz üç yıldır.

Bu çocuk teslimi ve yoksulluk nafakasına ilişkin özel rapor yaptık, çocuk nafakası hakkında değil de yoksulluk nafakasının tahsili anlamında çok dosya gelmişti çünkü, o raporun içinde bazı önerilerimiz var.

Cihaz sıkıntısı ve internete ulaşamamak yönünde velilerden olan başvurular Millî Eğitim konusu olduğu için Alp Bey’in biriminde; bende ise çocuklardan direkt gelen EBA’ya girememek veya internette ulaşamamak yönünde olduğu zaman, biz BTK’yi de o alanda eğer internet çekmiyorsa o konuda bilgilendiriyoruz, Millî Eğitim Bakanlığını bilgilendiriyoruz. Bunun dışında, cihaz sıkıntısı yaşayanlarda da çocuğun bulunduğu belediyeye, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı olsun, oradaki valilik –onların da çünkü yardımı olabiliyor- MEB’in de zaman zaman tablet dağıttığını bildiğimiz için tablet veya bilgisayar yardımı yapabilecek bütün kamu veya STK oraya hem iletişim kuruyoruz hem de biraz evvel Yahya Bey’in belirttiği gibi gönderme kararı ve takip ederek cihaza erişimlerini de sağlıyoruz.

Yıllık raporda da var onu belirtmek istemiştım, teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN – Az önceki soruya cevap verebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Buyurun Fatma Hanım.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN – Teşekkür ediyorum.

Malum, pandemi, kamu hizmetinin uygulanmasını da değiştirdi. Bu altyapı hizmetlerine ilişkin olarak internetin evrensel bir hizmet olmasından hareketle eskisi gibi sadece abonelik işlemi olarak konuya bakmıyoruz, bununla ilgili bizim birimimizde de verilen tavsiye kararı var, üstelik bu tavsiye kararı hem Ulaştırma Bakanlığına hem de denetim yetkisi nedeniyle BDDK’ye yapılmış durumda. Ayrıca, bu konuya özel düzenleme yapılabilmesi için de konunun Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığına da iletilmesine karar verildi.

Bunun ötesinde, tek cümle Sayın Başkanım, burada özellikle muhalefet partilerinin ve iktidar partilerinin, değişik partilere sahip olan milletvekillerinin, Kamu Denetçiliği Kurumunun resen araştırma yetkisine sahip olması noktasında bir mutabakata vardığını görmek bizim için çok sevindirici. Malumunuz olduğu üzere, dünya örneklerinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ve bu resen başvuru ilkesi sizlerin desteğiyle Kamu Denetçiliği Kurumunun, dolayısıyla ülkemizin de çok daha bu alanda güçlenmesine sebebiyet verecektir, bu yüzden teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Biz teşekkür ediyoruz.

Evet, son sözleri alıyoruz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Raporumuzun bir kısmına yazabiliriz Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Yani yargının da işini kolaylaştırır ve yapılan özverili çalışmayı direkt beraber gözlemliyoruz zaten. Bu yıl tekrar bir ağırlığımızı koyalım inşallah.

Sevda Hanım, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tekrardan teşekkür ederim.

Konuşulduysa, kaçırdıysam kusuruma bakmayın ama bence gerçekten güvenilir bir kurum, çok da ciddi ve hassasiyetle çalışıldığı da belli, yeniden emeklerinize sağlık ama bence Kurumun tanıtımı konusunda kamu spotlarının daha çoğaltılma imkânı varsa ya da günümüz daha çok sosyal medya çağı, sosyal medya üzerinden de belki tanıtım amaçlı farklı çalışmalara ihtiyaç olduğunu gözlemliyorum. Bizler biliyoruz, bazı kesimler biliyor ama birçok kesime de daha ulaşamamışız, aslında kurumun daha çok ne yaptığına ve nasıl sonuç aldığına ilişkin de bilgi sahibi değil vatandaşlarımız. Bence Kurumla ilgili böyle bir sosyal medya ve kamu spotu çalışmasına ihtiyaç vardır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Evet, biz teşekkür ederiz.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, İstanbul’daki şubemizin yeri hakikaten –ben ziyarete gittim, normal vatandaş olarak ziyarete gittim- hiç uygun değil arkadaşlar. Belki dünya kadar para ödeniyor yani inanın Mecidiyeköy Meydanı’nda veyahut da Eminönü Meydanı’nda o Kamu Denetçiliğinin tabelasını görmek o müstakil, tarihî binadan çok daha değerlidir bence. Çünkü Osmanbey’de ara sokakta, vatandaşın göremediği bir yer ve bina tarihidir, evet, hatta ziyaretimde kendimi de tanıtmadım ben, yardımcı oldular sağ olsunlar yani o konuda bir şikâyetim yok, nasıl işliyor, ne yapıyorlar diye, o anlamda gittim. Bence o şubenin yerini değiştirin arkadaşlar, önemli.

Gelelim bu tanıtım meselesine. Evet, Sevda Hanım güzel bir öneri sundu, kamu spotları çok önemli. Hatta onu destekler mahiyette, Sayın Başdenetçi hakikaten ülkeyi adım adım dolaşüyor, sanki bir genel başkan olacak, siyasete yeniden geri gelecek gibi ama hiç öyle bir niyeti de yok aslında. Yani tek amacı var, hizmet, adalet tecellisi, hukuk devletinin yerleşmesi yani bu saatten sonra tek istediği bu zaten aslında. Adım adım dolaşılıyor ama bari biraz daha ağırlık Van, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak, Kilis, Gaziantep...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Yani 783 milyon metrekare alan bizim Ağabey, bölgesel milliyetçilik yapmıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım, bölgesel milliyetçilik yapmıyorum. Bakın, buralarda hak ihlalleri fazla, vatandaş bilmediği için, öğretme anlamında, dikkat çekme anlamında... Hatta gerekiyorsa Sayın Başdenetçimiz bizi alsın yanına, biz zaten iktidar partisinden daha iyi savunuyoruz vallahi. (Gülüşmeler) Yani bakın sanki bilmeyen diyecek ki: “İktidar partisi ile muhalefet yer mi değiştirmiş?” Yani hakikaten, bizim dediklerimize, kanun tekliflerimize iktidar karşı çıkıyor, kamu denetçiliğine...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Karşı çıkmadılar, yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Karşı çıkmadılar da askıda bekliyor ama raflarda bekliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Sözlerinizi tamamlarsanız...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sözlerimi burada bitiriyorum, çok fazla uzattım, kusura bakmayın.

Teşekkürler, saygılarımla.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, biz burada özellikle siyasi partilerden ziyade, hakikaten bütün siyasi partilerin hemfikir olduğu ve Kamu Denetçiliği Kurumunun daha da güçlenmesiyle ilgili özverili bir şekilde çalışıyoruz. Her ne kadar Mahmut Bey belki biraz da espri yaptıysa da AK PARTİ'yle beraber Türkiye'de hak arama kültürünün hangi seviyelere geldiğini halkımız takdir ediyor.

Evet, Yahya Bey de toplantının başında söyledi, ben de Kurumunuzda ruhunu Rahman'a teslim etmiş olan Abdullah kardeşimize ve bu arada vatanımızın bölünmez bütünlüğü ve huzuru için canlarını feda eden tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Bundan sonraki toplantımızda gerek Kurumun tavsiye kararlarına uymayan gerekse de tavsiye kararlarına uyanları çağırıp kimilerine teşekkür edeceğiz kimilerini de uyaracağız. Toplantının gündemini ve saatini daha sonra sizlere bildiririz biz.

Bu arada, özellikle biraz daha farkındalık oluşmasıyla ilgili bir öneriniz olursa, iletirseniz bize önümüzdeki toplantıya gündeme alırız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben söyleyeyim mi önerimi? Bence bundan sonraki toplantımızı Van'da yapalım.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Kilis'e gidelim Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Yani olabilir...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani ciddi ciddi diyecekler ki: “Mesele şu olabilir.”

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Farkındalık oluşturmak yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, evet yani halkı konuşturabilmek. Mesela diyelim ki Kamu Denetçiliği Kurumu veya siz hangi kurumu çağıracaksınız? Atıyorum, “Şanlıurfa Belediyesi'nden şikâyetim var, tavsiye kararı yerine gelmedi.” Oradakiler gelecekse biz gidelim oraya, gidelim oraya, orada dinleyelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Bunu gündeme alacağız, doğrudur.

Yine özellikle, Yahya Bey'in söylediği, Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluyla ilgili bizzat çalışacağım, gerekirse çağıracağız buraya.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, bu kararlara ilişkin bilgiler toplantıdan bir iki gün önce bize de ulaşır mı yani şöyle: Hangi kurumları davet edeceğiz, uyanlar, uymayanlar? Hangi tavsiye kararları alındı, uyuldu, uyulmadı... Hani bir iki gün önce...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL – Tabii, tabii yani en az iki gün önceden ulaştırılsın.

Ben verimli bir toplantı olduğu kanaatindeyim, katkılarınızdan dolayı her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Toplantıyı burada bitiriyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 16.00

